

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Komparace studijních oborů Komunitní studia a Humanitní studia
Filozofické fakulty Univerzity Pardubice

Anežka Pavlíková

Bakalářská práce

2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Anežka PAVLÍKOVÁ**
Osobní číslo: **H08472**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Komunitní studia**
Název tématu: **Komparace studijních oborů Komunitní studia
a Humanitní studia Filozofické fakulty Univerzity
Pardubice**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce bude komparací studijních oborů Komunitní a Humanitní studia. Komparace vznikne na základě realizace dotazníkového šetření mezi studenty. Cílem bude zjistit, kdo studuje dané studijní obory a proč, jaké důvody a jaká očekávání přivádí studující na tyto obory a nakolik jsou během studia naplňována. Dále jaké jsou jejich hodnotové orientace a jak se mění v průběhu studia, jak studenti hodnotí kvalitu výuky a další okolnosti spojené se studiem, jaké jsou jejich profesní a životní plány po dokončení studia aj.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČERMÁKOVÁ, Z., MEVALDOVÁ, E., STEHLÍKOVÁ, E.: Hodnotové a socioprofesionální orientace vysokoškolských studentů. Praha: Univerzita Karlova, 1983. KOUTSKÝ, J. et al.: Závěrečná zpráva z dotazníkového šetření projektu REFLEX v České republice. Praha: Středisko vzdělávací politiky, 2007. MINKSOVÁ, L.: Hodnotové orientace vysokoškoláků. Přehled hlavních sociologických výzkumů realizovaných v ČR. PROVÁZKOVÁ, K., PABIAN, P.: Přehled sociologických šetření CSVŠ. Aula, roč. 13, 2008, č. 3, s. 1?24. REZKOVÁ, M., ČERMÁKOVÁ, M.: Sociologický výzkum a školství. Sociologický časopis, 1990, 26, s. 446?455. STEHLÍKOVÁ, E.: Hodnotové orientace studentů vysokých škol. Výzkumná zpráva. Praha, 1989. Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum, 1996. STRAKOVÁ, E.: Sociální portrét vysokoškolských studentů v České republice. Aula, roč.8, 2000, č.2, s.2?8.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Petr Pabian, Th.D.
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2011**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

doc. MgA. Tomáš Petrář, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2010

Poděkování

Ráda bych tímto způsobem poděkovala všem, kteří se mnou v průběhu práce spolupracovali. Především Mgr. Petru Pabianovi, ThD. za jeho profesionální a především lidský přístup a užitečné rady, jež mi v práci velmi pomohly. Dále bych chtěla také poděkovat své kolegyni Erice Bednářové, všem respondentům a také své rodině a přátelům, kteří mě v mém studiu podporovali.

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. března 2011

Anežka Pavlíková

ANOTACE

Práce se zabývá přípravou a realizací dotazníkového šetření, na jehož základě je založena komparace studijních oborů Komunitní studia a Humanitní studia. Tato práce se zaměřuje na získání odpovědí na otázky, kdo studuje vybrané obory a proč. Pro dosažení cíle využije pohled do oblastí vlastního studia, okolností volby vysokoškolského studia a současné situace, dále nahlédne do hodnotových orientací a také na sociální a finanční situace studentů.

KLÍČOVÁ SLOVA

terciární vzdělávání, hodnoty, komparace, studijní obor, výzkum, dotazník

TITLE

The comparison of study subjects Community Studies and Humanities at the Faculty of Arts and Philosophy University of Pardubice

ANNOTATION

The thesis deals with preparation and implementation questionnaire investigation, on the basis of which is build the comparison of study subjects Community Studies and Humanities. The work is focusing on winning responses to questions, who and why studies this study subjects. This text use view of fields of studies, choice of university studies and present situation for achievement the object, also it has an opinion of value orientation, social and financial situation of students.

KEYWORDS

tertiary education, values, comparison, field of study, research, questionnaire

OBSAH

OBSAH

ÚVOD

9

1. TEORIE A METODOLOGIE	10
1.1 Téma a výběr oborů	10
1.1.1 Komunitní studia	10
1.1.2 Humanitní studia	11
1.2 Přehled sociologických šetření studentů vysokých škol České republiky od roku 1991	12
1.2.1 Rok 1991	13
1.2.2 Rok 1992	13
1.2.3 Rok 1995 – 1996	13
1.2.4 Rok 1997	14
1.2.5 Rok 1999	14
1.2.6 Rok 2002	15
1.2.7 Rok 2003	15
1.2.8 Rok 2004	16
1.2.9 Rok 2005	16
1.2.10 Rok 2006	17
1.2.11 Rok 2007	17
1.2.12 Rok 2008	18
1.2.13 Rok 2009	18
1.3 Šetření hodnotových orientací vysokoškolských studentů	19
1.3.1 Hodnotové orientace vysokoškoláků	19
1.3.2 Hodnotové orientace vysokoškoláků – FHS UK	20
1.4 Výzkumy vysokoškoláků na úrovni škol	21
1.5 Základní informace o vlastním výzkumu	21
1.6 Předmět a cíl výzkumu	22
1.7 Tematické oblasti zkoumání	22
1.7.1 Základní charakteristika	23
1.7.2 Hodnotové orientace	23
1.7.3 Vlastní studium	24
1.7.4 Okolnosti volby VŠ studia	25
1.8 Objekt výzkumu	26
1.8.1 Výběr respondentů	26
1.9 Harmonogram výzkumu	27
1.10 Techniky sběru dat	27
1.10.1 Dotazník	28
1.11 Shrnutí	29
2. VYHODNOCENÍ	31
2.1 Oblast Základní charakteristika	31
2.2 Oblast Hodnotové orientace	34
2.3 Vlastní studium	42
2.4 Oblast Okolnosti počátku VŠ studia	47

ZÁVĚR	52
POUŽITÁ LITERATURA	54
SEZNAM GRAFŮ	56
SEZNAM PŘÍLOH	57

ÚVOD

Chtěla bych vám představit téma, kterým se budu ve své bakalářské práci zabývat. Z obecného hlediska může být komparace studijních oborů mírně zavádějící pojem. Čtenáře může pod tímto názvem napadnout, že se jedná o porovnání oborů jako takových, jejich studijních plánů, obsahů vyučovaných předmětů či zaměření. Avšak již při drobném zamyšlení je jasné, že obory z tohoto pohledu smysluplně porovnávat nelze. Právě proto se má práce zabývat studenty vybraných oborů, jejichž porovnání na základě empirického výzkumu již možné je.

Sledovanými objekty jsou studenti druhého ročníku oborů Komunitní studia a Humanitní studia Filozofické fakulty Univerzity Pardubice. Cílem práce je zjistit, kdo studuje dané obory a proč. Zda jsou mezi studenty vybraných oborů rozdíly, které by bylo možné porovnat, v čem se tedy tyto studenti liší a také nakolik jsou jejich rozdíly znatelné a měřitelné. Spíše možností než cílem je také případné vytvoření podkladu pro dlouhodobou longitudinální studii, v níž by každý rok byly dotázány příslušné ročníky zkoumaných oborů.

Ve své práci se nejdříve zabývám teoretickou částí, která obsahuje charakteristiku vybraných oborů, historii sociologických výzkumů vysokoškolských studentů, výběr tematických oblastí výzkumu, metodologii.

Další díl práce je zaměřen na popis vlastního výzkumu. Nejprve jsou stanoveny předmět a cíl výzkumu, dále charakterizují vybrané tematické oblasti, objekt výzkumu, následuje harmonogram a techniky sběru dat. Celá tato část je uzavřena shrnutím.

Závěr práce jsem zaměřila na výsledky mého výzkumu, tedy komparaci studijních oborů, jenž byl realizován prostřednictvím dotazníkového šetření mezi studenty druhého ročníku Komunitních a Humanitních studií Filozofické fakulty Univerzity Pardubice. Výsledkem práce je vyhodnocení a komparace získaných dat na základě stanovených tematických oblastí a vybrané části jsou prezentovány pomocí grafů.

1. TEORIE A METODOLOGIE

1.1 Téma a výběr oborů

Jak již zaznělo v úvodu, zvolení zkoumaných oborů nebylo zcela náhodné. Při výběru okruhů témat pro naše budoucí bakalářské práce jsme si s kolegyní Erikou Bednářovou vybraly shodné téma, které se v původním znění zaobíralo pouze oborem Komunitní studia. Na základě společné porady s vedoucím práce jsme se shodli na rozdělení tohoto okruhu na dvě části. Obor Komunitní studia zůstal stejný pro obě práce. Druhý obor, který bude v závěru práce s prvním komparován, je naopak pro každou z nás rozdílný. Má volba padla na obor Humanitní studia. Kolegyně si jako svůj druhý obor stanovila obor Sociální antropologie.

Výběr oborů měl hned několik důvodů. Studijní obor Komunitní studia je velmi mladý, od jeho vzniku se nachýlil teprve třetí rok a s ním jsou očekávání první absolventi a, to především, sama jsem studentkou tohoto oboru. Dalším společným důvodem pro výběr jak Komunitních, tak i Humanitních studií je fakt, že sama jsem se před třemi lety rozhodovala mezi těmito dvěma obory. Zajímalo mne tedy, z jakého důvodu si ostatní studenti vybrali jeden, či druhý, jak na tuto volbu pohlíží po roce studia. Také zda je nějaký rozdíl mezi studenty komparovaných oborů, či jsou odlišnosti minimální. Hlavní otázky výzkumu a následné komparace zní: Kdo studuje obory Komunitní a Humanitní studia a proč? V následujících kapitolách představím jednotlivé obory.

1.1.1 Komunitní studia

Dle Katedry sociálních věd Univerzity Pardubice se jedná se o tříleté bakalářské studium programu B6107 Humanitní studia – obor 6107R00 Komunitní studia v prezenční formě.

Popis oboru a uplatnění absolventa

Student oboru Komunitní studia získá znalosti ze základů sociálních a humanitních věd, osvojí si univerzální a z části i manažerské kompetence, interdisciplinární chápání a řešení problémů. V rámci volitelných modulů *Rozvoj lidských zdrojů a celoživotní vzdělávání*, *Studium a rozvoj komunit* a *Všeobecné znalosti a dovednosti* se student může profilovat dle osobních zájmů a předpokladů. Kromě teoretických znalostí získají studenti i odborné praktické zkušenosti, dovednosti např. v administrativě, veřejné prezentaci, komunikaci s médií či informačních technologiích. Po absolvování oboru Komunitní studia se studenti mohou uplatnit na pozicích specialistů obecních a krajských úřadů, v nevládních, hospodářských či vzdělávacích organizacích, nadacích apod.¹

1.1.2 Humanitní studia

Dle Katedry věd o výchově Univerzity Pardubice se jedná se o tříletý bakalářský studijní program B6107 Humanitní studia – obor 6107R003 Humanitní studia v prezenční formě.

Popis oboru a uplatnění absolventa

Cílem studia je uvést studenty do problematiky humanitních studií a společenských věd, chápání problémů člověka a společnosti. Student se stane odborníkem humanitního zaměření, získá jak teoretické znalosti z historie, sociologie, psychologie, pedagogiky, antropologie či informatiky, tak řadu praktických dovedností multidisciplinární povahy. Absolventům se nabízí uplatnění například v oblastech státní správy a samosprávy, vědy a výzkumu, neziskového sektoru, poradenství v multikulturní sféře či humanitně zaměřených organizací a institucí.²

¹ Katedra sociálních věd Filozofické fakulty Univerzity Pardubice, [cit. 2011-03-15]. Dostupné z: <<http://ksv.upce.cz/uchazec.php>>

² Univerzita Pardubice [online]. *Humanitní studia*. 2011, [cit. 2011-03-15]. Dostupné: <<http://www.upce.cz/ff/studium/pro-uchazece/bc-programy/Humanitnistudia.pdf>> a <<http://ects.upce.cz/plan/2191?lang=cs>>

1.2 Přehled sociologických šetření studentů vysokých škol České republiky od roku 1991³

Nyní se budeme zabývat historií hlavních sociologických výzkumů věnovaných vysokoškolským studentům. Minksová uvádí další dva okruhy, které s výzkumem studentů vysokých škol bezprostředně souvisí, a to „výzkum mládeže a výzkum absolventů vysokých škol“⁴. Přestože by bylo možné věnovat se tomuto tématu v širším kontextu a zohlednit současně i tyto okruhy, dovolím si vymezit tuto teoretickou část na přehled výzkumů, jež se týkají výhradně vysokoškoláků.

Soupis všech realizovaných sociologických šetření si jako svůj cíl stanovili Pabian a Provázková⁵ a také již zmiňovaná Minksová⁶, jejíž přehled sahá až do roku 1974. Z důvodu omezené dostupnosti informací a literatury a také velkého časového odstupu od současnosti se budu nadále věnovat pouze výzkumům realizovaným po roce 1991.

Proč byl stanoven mezníkem právě **rok 1991**? Toho roku z původní instituce Ústav rozvoje vysokých škol české socialistické republiky (ÚRVŠ) vzniklo dnešní Centrum pro studium vysokého školství (CSVŠ). Sociologická šetření prováděná CSVŠ „...představují jeden z hlavních zdrojů informací pro studium českého vysokého školství v posledních dvou desetiletích“.⁷ Studentům vysokých škol bylo CSVŠ od roku 1991 věnováno 17 výzkumů a tím se stali nejčastěji zkoumanou populací.⁸ Následuje již samotný přehled sestavený na základě prací Minksové a Pabiana a Provázkové.

³ Přehlednou tabulku všech výzkumů vysokoškolských studentů naleznete na: <http://archiv.soc.cas.cz/download/1078/DaV10_1_s39_60.pdf> [Minksová 2010] a/nebo v článku *Přehled sociologických šetření CSVŠ 1991-2008* [Pabian, Provázková 2008]

⁴ Minksová 2010: str. 40

⁵ Pabian, Provázková 2008: str. 1-24.

⁶ Minksová 2010. Dostupné z: <http://archiv.soc.cas.cz/download/1078/DaV10_1_s39_60.pdf>

⁷ Pabian, Provázková 2008: str. 1

⁸ tamtéž: str. 1-24

1.2.1 Rok 1991

Pabian s Provázkovou ve své práci uvádějí, s odvoláním na Čermákovou a Holdu⁹, dotazníkové šetření *Studenti vysokých škol roku 1991: Postoje studentů ke změnám v Československu po roce 1989*. Toto šetření nebylo nijak rozsáhlé, obsahovalo pouze 320 respondentů, čímž se spíše jednalo o sondu. Výsledky nejsou k dispozici.¹⁰

1.2.2 Rok 1992

V létě a na podzim roku 1992 probíhalo dotazníkové šetření *Úloha pracovního poradenství při řešení nezaměstnanosti vysokoškolských absolventů: Názory studentů na poskytování poradenských služeb na vybraných VŠ v ČR*. Cílem bylo zjistit, jak jsou studenti informovaní o rozsahu poradenských služeb, možnostech jejich využití, zkušenostech s nimi či případným zájem o ně. Údaje o počtu respondentů či výběru vzorků nejsou známy, stejně jako výsledky.¹¹

Dalším velmi důležitým šetřením bylo *Sociální postavení studentů vysokých škol (Sociální portrét VŠ studentů I.)*. Zabývalo se celkovým obrazem „sociálního zázemí a postavení“ studentů a také byla zařazena problematika „financování vysokého školství“ a chystaných změn.¹² Velikost zkoumaného vzorku byla 1100 VŠ studentů, výběrem vzorku byl záměrný výběr vysokých škol a následný kvótní výběr studentů. Výsledky nejsou k dispozici.¹³

1.2.3 Rok 1995 – 1996

V letech 1995 – 1996 se uskutečnilo druhé dotazníkové šetření *Sociální portrét vysokoškolských studentů v ČR II*. Cíl byl shodný s předchozím šetřením (*Sociální portrét VŠ studentů I.*), byl však ještě doplněn o názorové otázky

⁹ Badatelé CSVŠ, viz např. ČERMÁKOVÁ, Z., HOLDA, D.: *Studenti vysokých škol roku 1991. Alma Mater 1991 – 1992*, č. 2, s. 60–71

¹⁰ Pabian, Provázková 2008: str. 3, 20

¹¹ Tamtéž: str. 4-5, 21

¹² Minksová 2010: str. 46, 55

¹³ Pabian, Provázková 2008: str. 21

ohledně výuky a budoucího uplatnění.¹⁴ Vzorek o 1 535 studentech třetích ročníků byl získán záměrným a kvótním výběrem. Výsledky jsou k dispozici v CSVŠ se souhlasem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT).¹⁵

1.2.4 Rok 1997

V tomto roce proběhlo dotazníkové šetření pod názvem *Názory studentů a absolventů právnických fakult na jejich vysokoškolské studium (RS 97165)*. Sběr dat probíhal od dubna do listopadu a jeho tématem bylo postihnutí názorů na kvalitu výuky, podmínky studia, zjištění motivací ke studiu práv či hlediska budoucího uplatnění v porovnání s absolventy. Výzkumu se zúčastnilo 820 studentů a 281 absolventů právnických fakult. Systém výběru vzorků je neznámý stejně jako výsledky.¹⁶

Na podzim tohoto roku se uskutečnil také výzkum, jehož druhá část byla zaměřena na vysokoškoláky s názvem výzkumu *Studenti vysokých škol*.¹⁷ Cílem bylo porovnat rodinné zázemí, postoje, vzdělávací dráha či studijní motivace mezi studenty rozdílných ročníků. Šetření se zúčastnilo 2054 respondentů z 32 fakult českých vysokých škol. Výběr i výsledky jsou neznámé.¹⁸

1.2.5 Rok 1999

Třetí pokračování od roku 1992 měl v tomto roce výzkum *Sociální portrét vysokoškolských studentů v České republice III*. Cíl i obsah výzkumu byl stejný jako u předchozích šetření.¹⁹ Počet získaných dotazníků byl tentokrát opravdu velký – odpovídalo 3036 studentů z 38 fakult vysokých škol České republiky.²⁰

¹⁴ Minksová 2010: str. 46, 55

¹⁵ Pabian, Provázková 2008: str. 6, 21. Jak Minksová, tak Pabian s Provázkovou čerpají ve svých pracích z díla: Čermáková, Z., Holda, D.: *Sociální portrét vysokoškolských studentů v České republice*. Praha, CSVŠ 1996

¹⁶ Tamtéž: str. 7, 22

¹⁷ První část výzkumu se zabývala studenty VOŠ s názvem *Studenti vyšších odborných škol*. Cíl výzkumu byl stejný jako u vysokoškoláků, přičemž studovaným vzorkem bylo 1032 studenti prvních a třetích ročníků z 18 VOŠ v ČR [Pabian, Provázková 2008: 7, 22].

¹⁸ Pabian, Provázková 2008: str. 7, 22

¹⁹ Sociální portrét vysokoškolských studentů v České republice I. a II.

²⁰ Pabian, Provázková 2008: str. 8, 22. Pabian a Provázková se odvolávají na text závěrečné zprávy D. Holdy: Straková, E. *Sociální portrét vysokoškolských studentů v České republice*. In: Aula, 2000, roč. 8, č. 2, s 2-8.

1.2.6 Rok 2002

Po třech letech byl opět realizován *Sociální portrét vysokoškolských studentů v České republice IV*. Měl navázat na předchozí výzkumy (*Sociální portrét VŠ studentů II. A III.*) a zároveň poskytnout pohled na tehdejší sociálně-ekonomické postavení vysokoškolských studentů. Byl sestaven vzorek o 1349 studentech především z druhých až čtvrtých ročníků 46 fakult veřejných vysokých škol. Byl stanoven kvótní výběr respondentů (kvóty – obor studia, sídlo fakulty).

Sociální portrét studentů 3. ročníků právnických fakult v České republice probíhal od dubna roku 2001 do ledna roku 2002. Tento projekt usiloval jak o zjištění názorů studentů na studijní podmínky, postihnutí jejich motivací ke studiu práv a ekonomických a životních podmínek, tak o srovnání jednotlivých fakult. Cílem bylo i navázat na předchozí šetření (*Sociální portrét I., II., III. A IV.*). Poměrně nedostatečný vzorek čítal pouhých 204 respondentů získaných z třetích ročníků právnických fakult. Výběr vzorku není znám, výsledky disponuje CSVŠ se souhlasem MŠMT.²¹

1.2.7 Rok 2003

Dotazníkové šetření *Neúspěšnost studia posluchačů 1. ročníků technických studijních programů veřejných vysokých škol v ČR a její příčiny* se uskutečnilo od října 2002 do června roku 2003. Záměrem bylo dozvědět se, co vede k neúspěšnosti studia prvních ročníků technických vysokých škol, vytvořit východisko pro dlouhodobé sledování a navrhnout řešení problému. Jako výzkumný vzorek bylo osloveno 363 studentů prvních ročníků technických programů VŠ (ČVUT Praha, VUT Brno, VŠB – TUO Ostrava) se studijními problémy. Odpovědělo pouhých 84 dotázaných. Systém výběru vzorku je neznámý, výsledky přístupné v CSVŠ se souhlasem MŠMT.

Téhož roku se uskutečnil projekt *Hodnocení zahraničního studijního pobytu studenty zapojenými do programu SOCRATES/Erasmus*. Sledoval všechny aspekty studijních pobytů v rámci tohoto programu a jeho cílem bylo postihnout

²¹ Pabian, Provázková 2008: str. 8-9, 22

případné slabé stránky a navrhnout pro ně řešení. Výzkumným vzorkem bylo 362 studentů oslovených elektronickou poštou, kteří se tohoto programu zúčastnili. Výsledky vlastní CSVŠ.²²

1.2.8 Rok 2004

V roce 2004 započala první vlna longitudinálního výzkumu *Studium na vysoké škole*. Další vlny proběhly v letech 2006 a 2008. Cílem výzkumu, který byl realizován v rámci oddělení Sociologie vzdělání a stratifikace Sociologického ústavu Akademie věd České republiky, bylo zjistit sociální složení studentů, plány a jejich rozhodování o studiu, jak hodnotí kvalitu výuky a jaké mají názory na půjčky, stipendia a financování. V první vlně byli osloveni všichni první ročníky všech veřejných i soukromých vysokých škol, byl získán vzorek 4 150 studentů.²³

1.2.9 Rok 2005

Tento rok bychom mohli nazvat rokem Sociálních portrétů vysokoškolských studentů. Při šetření *Sociální portrét vysokoškolských studentů v ČR V. – veřejné vysoké školy* byl kvótním výběrem získán vzorek čítající 1500 respondentů. Souběžně s tímto výzkumem proběhl i *Sociální portrét vysokoškolských studentů v ČR V. – pilotní šetření soukromých vysokých škol*, jehož vzorek obsahoval 450 respondentů vybraných jako samosběrem *convenience sample*²⁴. Poslední částí portrétové triády roku 2005 bylo *Pilotní šetření studijních a sociálních kontextů doktorského studia*. Jednalo se o první sondu a vybraný vzorek 106 respondentů z 10 fakult 6 veřejných vysokých škol byl opět charakterizován jako *convenience sample*. Výsledky k dispozici v CSVŠ se souhlasem MŠMT.²⁵

²² Pabian, Provázková 2008: str. 9, 22

²³ Minksová 2010: str. 51

²⁴ Výběr na základě dostupnosti. Nevybíráme náhodně, ale pracujeme s případy, které nám jsou bezprostředně k dispozici. Takovýto vzorek nemůže být označen jako reprezentativní. Experiment Resources [cit. 2011-03-26]

²⁵ Pabian, Provázková 2008: str. 10-11, 23

1.2.10 Rok 2006

Od ledna do března roku 2006 proběhlo další šetření, tentokrát pod názvem *Mobilita VŠ studentů*. Cílem bylo zjistit, které konkrétní problémy studentům brání ve větší mobilitě. Přestože sebraný vzorek čítal 4 420 respondentů, nebyl reprezentativní jak kvůli velmi krátké podobě (vyplnění zabralo necelé 3 minuty), tak kvůli metodě jeho výběru. Tou bylo pop-up okno zařazené do čtyř sekcí portálu centrum.cz, zobrazované náhodným vygenerováním. Výsledky v CSVŠ.²⁶

Tohoto roku také proběhla druhá vlna longitudinálního výzkumu *Studium na vysoké škole*, realizovaného SOÚ AV ČR (viz kapitola 1.4.8 Rok 2004). V této vlně se výzkumu účastnilo přibližně 2 700 respondentů ze získaného vzorku z roku 2004.²⁷

1.2.11 Rok 2007

Do mezinárodního projektu *EUROSTUDENT III. (Sociální a ekonomické podmínky života studentů v Evropě)* se Česká republika zařadila v letech 2006 – 2007. Cílem bylo zkoumat sociálně-ekonomické postavení vysokoškoláků a také vytvořit reprezentativní panel studentů pro další šetření. V prvním kole byl proveden sběr dat samosběrem přes portál centrum.cz. Jak se ale ukázalo, tento vzorek byl značně vychýlený od základních sociálně-demografických údajů. Bylo tedy provedeno druhé kolo a byla sebrána přibližně polovina z celkového počtu 3 355 dotazníků. Použitelných bylo 1 857. Ani tak nelze vzorek považovat za reprezentativní a výzkum tím nesplnil ani jeden z cílů. Výsledky dostupné v CSVŠ se souhlasem MŠMT.²⁸

V tomto roce proběhlo ještě šetření *Hodnocení učitelů studenty VŠ*. Cílem bylo stanovení poskytnutí základního pohledu studentů na vysokoškolské učitele. Vzorek byl získán z výše uvedeného Studentpanelu, z celkových 3 375

²⁶ Tamtéž: 13-14, 23

²⁷ Minksová 2010: 51

²⁸ Pabian, Provázková 2008: str. 15-16, 24

oslovených dotazník vyplnilo 1 278 studentů. Dle vzniku této databáze však nelze vzorek považovat za reprezentativní. Výsledky v databázi CSVŠ.²⁹

Také výzkum *Národní šetření studentů „NAŠEST“* probíhal v akademickém roce 2006/2007. Cílem tohoto projektu bylo získat informace o studentském hodnocení kvality vybraných oblastí a pokračovat opakováním výzkumu. Dotazníkové šetření probíhalo na 121 fakultách veřejných vysokých škol, třech pracovištích státních vysokých škol a pěti soukromých vysokých škol. Celkem se získalo více než čtrnáct tisíc respondentů. Zadavatelem tohoto projektu byla Akademické centrum studentských aktivit (ACSA).³⁰

1.2.12 Rok 2008

V tomto roce proběhla třetí vlna výzkumu zařazeného do projektu Sociologického ústavu Akademie věd České republiky – *Studium na vysoké škole*. O získaném vzorku ani výsledcích nemáme informace³¹. Podrobnosti k výzkumu najdete v kapitole 1.4.8 Rok 2004.

1.2.13 Rok 2009

EUROSTUDENT IV. (Výzkum sociální dimenze vysokoškolského vzdělávání) byl uskutečněn v rámci projektu Reforma terciárního vzdělávání a mezinárodního projektu EUROSTUDENT. Probíhal od 24. srpna 2009 do 20. listopadu téhož roku. Mezi hlavní cíle výzkumu můžeme zařadit získání informací o všech nákladech spojených se studiem, zdrojích financí pro tyto náklady, otázkách bydlení a spokojenosti, cestování za studiem, časových aktivitách, názorech studentů na různé typy finanční pomoci a také spoluúčasti studentů. Pozornost byla věnována i mezinárodní mobilitě studentů, účasti v mezinárodních programech, zkušenosti a plány se studiem v zahraničí i překážkám, které těmto plánům případně brání.³²

²⁹ Pabian, Provázková 2008: str. 16, 24

³⁰ Minksová 2010: 52

³¹ Tamtéž: str. 51

³² Převzato z: <<http://www.reformy-msmt.cz/financni-pomoc-studentum/vyzkum-studentu-vysokych-skol>>

Cílovou populací byli tedy studenti vysokých škol, výběr vzorku probíhal náhodným výběrem z matricy studentů (studenti druhého a vyššího ročníku: stratifikovaný náhodný výběr z databáze SIMS, studenti prvních ročníků: každý desátý). Vybráno bylo 58 000 studentů. Studijními odděleními bylo osloveno 23 946 studentů, z nichž odpovědělo 11 743 (49%), nedokončilo dotazník 1 974 (8%), bez reakce 10 008 (42%) a odmítlo odpovídat 239 (1%) studentů. Výsledky jsou k dispozici na stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.³³

1.3 Šetření hodnotových orientací vysokoškolských studentů

Rozhodla jsem se tuto šetření uvést jako samostatnou kapitolu, neboť tvoří soubor dvou rozsáhlých longitudinálních výzkumů a tato témata hraje v mnou prováděném výzkumu důležitou roli. V této části budu vycházet Minksově, která se tomuto tématu podrobně věnovala ve svém článku³⁴, a také z Prudkého³⁵, jehož můžeme nazvat současným guru sociologických výzkumů hodnot.

1.3.1 Hodnotové orientace vysokoškoláků

Tuto kapitolu zastupuje longitudinální výzkum *Hodnotové orientace vysokoškoláků*, který byl prováděn ve dvou časových vlnách, a to v letech 2002-2003 a 2005. „Do výzkumu bylo zapojeno dvanáct fakult čtyř univerzitních měst: Praha, Brno, Ostrava, Liberec. V každém městě se výzkum uskutečňoval na třech fakultách: strojní, ekonomické/hospodářské a pedagogické. Cílovou skupinou byli studenti prvních ročníků vybraných fakult o velikosti vzorku minimálně 100 studentů každé dané fakulty.“ V první vlně čítal vzorek 1 121 respondentů, v druhé vlně to bylo o něco méně – 1 074 respondentů.³⁶

³³ Převzato z: <http://www.reformy-msmt.cz/reforma-terciarniho-vzdelavani/sites/default/files/upload/eurostudent_09_12_11_TK.pdf>. Více na: <http://www.reformy-msmt.cz/reforma-terciarniho-vzdelavani/sites/default/files/upload/V2409_eurostudent_techicka_zprava_final.pdf>, popř. na: <<http://www.reformy-msmt.cz/financni-pomoc-studentum/vyzkum-studentu-vysokych-skol>>

³⁴ Minksová 2010

³⁵ Prudký 2009

³⁶ Minksová 2010: str. 49

1.3.2 Hodnotové orientace vysokoškoláků – FHS UK

Toto je druhý longitudinální výzkum vysokoškoláků, který začal probíhat mezi studenty Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy roku 2002, přičemž od roku 2006 je opakován každé dva roky. Základním souborem jsou studenti prvních ročníků výše zmíněné fakulty a v každém roce se sbírá vzorek o velikosti od 270 do 400 respondentů.³⁷ Prudký ve své knize vytvořil přehlednou tabulku hodnotových výzkumů³⁸, ze které byl čerpán následující přehled.

Rok 2002

Zadavatelem bylo Centrum pro výzkum vývoje osobnosti a etnicity (CVVOE), realizátorem Point Praha. Základním souborem byli studenti přijati do prvního ročníku FHS UK, celkem 278 respondentů.

Rok 2003

Zadavatel i realizátor shodný s výše uvedeným šetřením z roku 2002. Základní soubor čítal tentokrát 323 odpovídajících studentů.

Rok 2004

Veškeré náležitosti jako u předchozích výzkumů, vzorek o 338 respondentech.

Rok 2005

Zadavatelem se stalo Centrum pro sociální a ekonomické strategie (CESES) FSV UK, realizátor zůstal neměnný. V tomto roce byl mezi studenty prvních ročníků FHS UK sebrán vzorek 390 respondentů.

Rok 2006

Tohoto roku byl sebrán vzorek 384 studentů, zadavatelem bylo opět CESES FSV UK, realizátor není uveden.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Prudký a kol. 2009: str. 169-170

1.4 Výzkumy vysokoškoláků na úrovni škol

Kapitolu jsem zařadila pro ucelení pohledu na již provedené výzkumy a také proto, že právě do této skupiny patří můj výzkum, na kterém je tato práce založena. Téma výzkumů vysokoškoláků „...na mikroúrovni, tedy přímo na samotných vysokých školách [...]“ by stačilo na samostatnou práci, proto zde zmíním pouze otázky, kterými se takovéto výzkumy zabývají. Je to především hodnocení výuky a školy, úroveň vysokoškolského vzdělání, motivace ke studiu, výběr studijního oboru atd. Školy těmito výzkumy pro sebe získávají důležité informace „nejen o studentech, ale i o samotné škole“.³⁹ Jako příklad nám může posloužit výše uvedený průzkum hodnotových orientací vysokoškoláků na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy (kapitola 1.3.2 Hodnotové orientace vysokoškoláků – FHS UK).

1.5 Základní informace o vlastním výzkumu

Výzkum na téma Komparace studijních oborů Komunitní studia, Humanitní studia a Sociální antropologie se uskutečnil v prosinci roku 2010 mezi studenty výše zmíněných oborů na Katedře sociálních věd a Katedře věd o výchově Filozofické fakulty Univerzity Pardubice.

Studenti oboru Sociální antropologie byli spolu se studenty Komunitních studií objektem výzkumu k bakalářské práci studentky Eriky Bednářové. Studenty Komunitních a Humanitních studií se ve své práci zabývám já.

Jedná se o **kvantitativní výzkum**. Jako nejvýhodnější z hlediska získání a zpracování dat jsme společně s Erikou Bednářovou zvolily sběr dat pomocí dotazníku⁴⁰.

Tento výzkum jsme s kolegyní zpracovaly společně, současně jsme se podílely na vytváření dotazníku, harmonogramu, distribuci dotazníků studentům i zpracování dat z dotazníků získaných od studentů Komunitních studií, jejichž výsledky jsou společné pro obě naše práce.

³⁹ Minksová 2010: str. 53-54

⁴⁰ Viz kapitola 1.10.1 Dotazník

1.6 Předmět a cíl výzkumu

Cílem výzkumu byla stanovena odpověď především na dvě hlavní otázky. Kdo studuje vybrané obory a proč? Snahou bude zjistit, zda jsou mezi studenty dvou komparovaných oborů zaznamatelné rozdíly v různých pohledech. Bylo stanoveno několik podtémat, jimiž se budeme v našem výzkumu zabývat a která by nám mohla podat odpověď na hlavní otázky – kdo a proč zde studuje. Otázky, které postihují tyto okruhy, zní např.: Jaké byly okolnosti výběru studovaného oboru? Jak studenti vnímají svou současnou situaci studia? Jaké jsou hodnotové orientace studentů a mění se z osobního či obecného pohledu? Jaké je jejich výchozí sociální postavení a současné okolnosti (v souvislosti s financováním studia, rodinných zázemím aj.)?

1.7 Tematické oblasti zkoumání

Pro sestavení a následné vypracování dotazníku, prostřednictvím kterého by bylo možné získat od respondentů⁴¹ potřebné informace, bylo nutné vytvořit tematické oblasti výzkumu. Ty byly stanoveny především na základě prostudování již provedených výzkumů a z nich vypracovaných zpráv, jež měly obdobné tematické zaměření, a také publikací a článků, které se také zaměřují na téma vysokoškolského studia, resp. studenta. Při sestavování tematických okruhů jsme čerpaly z výzkumu EUROSTUDENT IV.⁴² a jeho dotazníku⁴³, dále z dotazníku na hodnotové orientace vysokoškoláků poskytnutém Ing. Liborem Prudkým, PhD. Jako zdroj sloužil i Prudký a jeho Inventura hodnot⁴⁴, Minksová

⁴¹ Respondent - osoba odpovídající v sociologickém výzkumu na otázky kladené v rozhovoru n. dotazníku. Petráčková, Kraus 1995

⁴² MŠMT [online] 2009. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/reforma-terciarniho-vzdelavani/vyzkum-studentu-vysokych-skol?highlightWords=eurostudent>> nebo <<http://www.eurostudent.eu/>>

⁴³ Dostupný z: <http://www.reformy-msmt.cz/reforma-terciarniho-vzdelavani/sites/default/files/upload/Eurostudent_cz_dotaznik.pdf>

⁴⁴ Prudký a kol. 2009

se svým článkem o přehledu hlavních sociologických výzkumů⁴⁵ i Prudký, Pabian, Šima a jejich České vysoké školství⁴⁶.

1.7.1 Základní charakteristika

Obsahem této tematické oblasti dotazníku je především snaha zjistit základní informace o studentech, jakými jsou především pohlaví a věk studenta (otázky Q37. a Q38.), dále národnost (Q39.), rodinné zázemí (Q42.), sourozenci (Q40.), vlastní děti (Q41.), také vzdělání a zaměstnání rodičů a celkový čistý měsíční příjem celé domácnosti. Zdrojové otázky pro poslední tři informace jsou Q43. a Q44., které byly převzaty z dotazníku EUROSTUDENT IV, a otázky Q42 a Q45. převzata z dotazníku od Libora Prudkého. Do této tematické skupiny jsem zařadila také otázky na osobní zájmy studentů. Ptáme se, jak často a kam se studenti chodí bavit (otázky Q29. a Q30.), jaký hudební styl nejčastěji poslouchají (Q31.) a zda používají některou z dostupných internetových sociálních sítí (otázka číslo Q32.).

1.7.2 Hodnotové orientace

Co jsou vlastně hodnotové orientace? Prudký ve své knize *Inventura hodnot*, která je kompletně věnovaná tématu hodnot pojatých všemi směry a pohledy, o hodnotových orientacích říká, že „jde o postupné utváření (ukládání, tvorbu a také užívání) hodnot v čase, zaměřené do časového působení a rozvoje. Vyjadřují cestu, zacílení, směr, kterým se hodnoty (a zřejmě i z nich vyplývající chování) budou pravděpodobně ubírat či ubírají. Hodnotové orientace vyjadřují specifikaci hodnot přijatých daným nositelem v procesech a zaměřeních.“⁴⁷

S čím pracujeme? Dle Prudkého budeme vycházet „...z předpokladu, že reprezentativní kvantitativní empirický sociologický výzkum hodnot nemůže sice plně vypovídat o podobě hodnot v celé společnosti (...), ale že takové výzkumy přinášejí nepominutelné poznatky o tom, jaké hodnoty daná společnost uznává.“ Pojmeme hodnoty jako produkty sociálních vztahů, neboť sociologický přístup

⁴⁵ Minksová 2010

⁴⁶ Prudký, Pabian, Šima 2010

⁴⁷ Prudký a kol. 2009: str. 34

označuje hodnoty nejen jako výsledky vztahů k jiným objektům, ale také vztahu k sobě samému.⁴⁸

Otázky na hodnotové orientace studentů byly tedy zařazeny především proto, že mohou vypovědět o studentech mnoho skutečností, například jejich nasměrování, preference či potřeby.⁴⁹ Bylo vybráno několik hodnotových otázek získaných od Ing. Libora Prudkého, PhD., jenž byl velmi laskavý a na základě emailové prosby nám poskytl dotazník, který používá při „svém“ longitudinálním výzkumu hodnotových orientací vysokoškoláků na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy. Z celého dotazníku jsme tedy vybraly otázky, které se ptají na to, co je pro studenty osobně, nebo pro úspěch v životě důležité (otázky Q6. a Q36.). Otázka Q33. nechala respondenty uvést, které výroky jsou pro ně ospravedlnitelné, které naopak neospravedlnitelné a do jaké míry.

1.7.3 Vlastní studium

Vlastní studium je tematická oblast, která se zabývá okolnostmi a průběhem vlastního studia. V této části se respondentů ptáme na jejich studovaný obor (otázka Q1.), zajímá nás také zdroj informací, ze kterého se o vybraném studiu a oboru dozvěděli (otázka Q2.). Další otázka směřuje k rozvržení činností v týdnu během semestru⁵⁰ (otázka Q5.). Ptáme se i na počet dosažených kreditů během prvního ročníku studia (otázka Q7.) a zda u studentů došlo k přeložení (nesplnění) povinných předmětů z prvního ročníku studia (otázka Q8.). Cílem je také zjistit, jak se studenti staví k prodloužení studia v rámci studovaného oboru či zda jsou nějakým způsobem znevýhodněni při studiu (otázky Q9. a Q10.). Chceme se dozvědět, jak jsou studenti spokojeni s kvalitou výuky (otázka Q12.), jaké mají plány do budoucna v souvislosti se studovaným oborem – konkrétně tedy zda pracovat, či nepracovat v právě studovaném oboru a pokud ne, zajímalo nás proč (otázka Q13.). Do této oblasti patří také otázka na jazykové schopnosti studentů (otázka Q16.) a jestli došlo u respondentů k přerušení, či nepřerušení

⁴⁸ Tamtéž: str. 58-59

⁴⁹ Minksová 2010

⁵⁰ Kolik času studenti věnují studiu ve škole, samostudiu, placenému zaměstnání, případně dobrovolnické činnosti. Více v kapitole 1.12 Souhrn.

studia po ukončení střední školy (otázka Q17.). Otázky Q2., Q5., Q9., Q10., Q16. a Q17. byly čerpány z dotazníku EUROSTUDENT IV.

1.7.4 Okolnosti počátku VŠ studia

„Tradičním cestou k vysokoškolskému vzdělání v elitním systému bylo nastoupit na vysokou školu ihned po absolvování střední školy a za podpory rodičů se věnovat studiu na plný úvazek.“⁵¹

Z provedeného výzkumu se mimo jiné pokusíme zjistit, zdali tomu tak nadále je u studentů vybraných ročníků a oborů, či platí spíše fakta, vyplývající z analýzy terciárního vzdělávání provedené Prudkým, Pabianem a Šimou na základě konceptu „transformací moderních vysokoškolských systémů od elitních přes masové až po univerzální“ amerického autora Martina Trowa. Z toho vychází, že „s nárůstem počtu studujících ubývá těch, kdo naplňují tuto tradiční představu – stále více studujících přichází na vysokou školu až po určité době v zaměstnání a/nebo se zaměstnání věnují i během studia.“⁵² Proto jsou do dotazníku zařazeny i otázky, zda studenti přerušili studium po ukončení střední školy (otázka Q17. převzata z dotazníku EUROSTUDENT IV.), jestli před nástupem na tuto vysokou školu někdy pracovali (otázka Q19. převzata také z dotazníku EUROSTUDENT IV.) a otázka č. Q27. nám sdělí, z jakých zdrojů čerpají finance pro současné studium, z čehož můžeme vyvodit, zda studenti pracují i v průběhu studia.

Dalším předmětem zjišťování v tematické oblasti věnující se okolnostem výběru studia je také otázka Q11. (převzata z dotazníku Libora Prudkého), která sice tematicky zapadá do následující kapitoly (kap. 1.7.2 Hodnotové orientace), ale ptáme se v ní na motivaci ke studiu, kde jednou z možných odpovědí je pokračovat v rodinné tradici. Dále se ptáme, zda byli studenti přijati ještě i na jinou VŠ a proč si vybrali právě studovaný obor (otázky Q3., Q4.). S důvodem výběru studovaného oboru může souviset i zaměření střední školy či místo bydliště při dokončení SŠ (otázky Q18. a Q15., obě převzaty z dotazníku EUROSTUDENT IV.).

⁵¹ Elitní systém je první ze tří fází terciárního vzdělávání podle Martina Trowa. Pabian 2008.

⁵² Prudký, Pabian, Šima 2010: str. 17

1.8 Objekt výzkumu

Objektem výzkumu byli zvoleni studenti, kteří v akademickém roce 2010/2011 studovali druhé ročníky oborů Komunitní studia a Sociální antropologie⁵³ Katedry sociálních věd a Humanitní studia Katedry věd o výchově Filozofické fakulty Univerzity Pardubice.

Studentů **Komunitních studií**, kteří v daném roce navštěvovali tento obor, bylo celkem 39, z toho 31 studentů se zúčastnilo výzkumu vyplněním dotazníku.

Studentů **Humanitních studií**, kteří v daném roce navštěvovali tento obor, bylo celkem 73, z toho 56 studentů se zúčastnilo výzkumu vyplněním dotazníku.

1.8.1 Výběr respondentů

Prvotním záměrem bylo obsáhnout studenty všech ročníků zkoumaných oborů. Tento cíl jsme však s kolegyní byly nuceny opustit. Po společné poradě a zhodnocení veškerých pro a proti jsme se s Erikou shodly a za zkoumaný vzorek zvolily pouze studenty **druhých ročníků**, jakožto nejvhodnějších respondentů. Proč byly vybrány právě druhé ročníky? Tento výběr měl hned několik důvodů.

Prvním z nich bylo etické riziko, jehož vznik hrozil při dotazování **třetích ročníků**. Jsme součástí této skupiny⁵⁴, proto známe osobně všechny studenty oboru Komunitní studia. Při následném vyhodnocování dotazníků by s velkou pravděpodobností došlo k neúmyslnému rozeznání jednotlivých respondentů (dle rukopisu, místa bydliště, věku apod.), a tím k zásadnímu porušení anonymity dotazníku, jež je studentům před vyplňováním garantována. Toto etické riziko nelze podstoupit. V pátém semestru studia si také naprostá většina studentů volí povinně volitelné předměty dle vlastního zájmu a specializace a navštěvuje již minimum společných povinných předmětů. Z tohoto důvodu by byl sběr dat obtížný a časově velmi náročný.

Oproti tomu studenti **prvních ročníků** se v průběhu sběru dat (prosinec 2010) účastnili teprve prvního semestru vysokoškolského studia. Z tohoto důvodu

⁵³ Oborem Sociální antropologie se již dále zabývat nebudeme. Výzkum pro tento obor zpracovala ve své bakalářské práci Erika Bednářová (studentka 3. ročníku oboru Komunitní studia Katedry sociálních věd Univerzity Pardubice v akademickém roce 2010/2011).

⁵⁴ Obě jsme v akademickém roce 2010/2011 studentky třetího ročníku oboru Komunitní studia.

by nemohli popravdě zodpovědět některé otázky dotazníku (např. otázky Q7. a Q8.). Také dle mého mínění nemají své studium ještě dostatečně zaběhnuté, což by mohlo ovlivnit i další odpovědi (např. na otázky Q5., Q9., Q12., Q13., či Q24.). Tím by se hodnota a relevance tohoto vzorku snížila na minimum.

1.9 Harmonogram výzkumu

Příprava a formulace dotazníku probíhala od poloviny listopadu 2010 v rámci společných konzultací s Erikou Bednářovou. Sběr dat byl stanoven na polovinu prosince roku 2010, konkrétně od 10. do 13. 12. 2010.

Před samotným zahájením výzkumu byl proveden **předvýzkum**. Níže uvedený dotazník byl předložen několika nezaujatým studentům. Cílem předvýzkumu bylo eliminovat případné nedostatky (chyby, nejasnosti aj.) a změřit přibližný čas vyplnění dotazníku ještě před započítáním samotného sběru dat.

1.10 Techniky sběru dat

Výzkum probíhal osobní distribucí dotazníků na vybrané vyučovací hodiny druhých ročníků, které byly následně rozdány přítomným studentům. Vše bylo předem dohodnuto s pedagogy vybraných hodin. Snahou bylo vybrat takové předměty, kterých se účastnil co největší počet studentů požadovaného ročníku a oboru. Tyto vyučovací hodiny byly vybrány ze seznamu předmětů jednotlivých oborů prostřednictvím Studijní agentury (STAG) Univerzity Pardubice.

Pro zajištění maximální návratnosti byl dotazník distribuován na začátku hodiny a vždy podpořen ze strany vyučujících. Byl mi vytvořen prostor pro osobní představení a podrobné seznámení studentů s dotazníkem. Obě tyto skutečnosti také velmi pomohly pro stoprocentní návratnost.

Snahou bylo získat co největší podíl studentů z daných oborů a ročníku, v ideálním případě tedy 100%. Minimální počet získaných dotazníků byl stanoven na 70% z celkového počtu studentů.

Mezi studenty Komunitních studií se sběru dat účastnila Erika Bednářová na hodině Metody a techniky sociálního výzkumu II, který vyučuje PhDr. Ondřej Štěch. Zde bylo vybráno 31 dotazníků, všech 31 bylo platných. To činí 79% získaných dotazníků z celkového počtu 39 studentů druhého ročníku oboru Komunitní studia. Celkový počet studentů je platný pro akademický rok 2010/2011 a zjištěný z univerzitní studijní agendy (STAG).

Sběru dat mezi studenty Humanitních studií jsem se účastnila na seminářích předmětu Metodologie vědeckého výzkumu, jehož vyučujícím je PhDr. Marcela Ehlová. Na těchto hodinách jsem získala 56 dotazníků, což činí 77% z celkového počtu 73 studentů. Platných z nich však bylo pouze 53, tj. 73%. Zbylé 3 dotazníky musely být vyloučeny z důvodu nevyplnění většího počtu otázek a bagatelizování dotazníku⁵⁵. Procento vybraných dotazníků zde bylo o něco málo nižší než u Komunitních studií, i tak byla ale stanovený minimální limit u obou oborů dodržen.

1.10.1 Dotazník

Jako výzkumná technika byl zvolen dotazník, což je vysoce standardizovaná a formalizovaná technika terénního sběru informací. Volba na dotazník padla hned z několika důvodů. Ze sociologického slovníku vyplývá, že hlavními jsou jeho nepopiratelné výhody:

- patří mezi nejproduktivnější techniky výzkumu
- umožňuje získat velké množství dat za velmi krátký čas na jednom místě
- relativně snadné a rychlé zpracování získaných dat
- nedochází k přímému kontaktu respondenta s tazatelem, čímž se eliminuje riziko subjektivního zkreslení dat výzkumníkem
- dodává respondentům větší důvěru v anonymitu

U této, stejně jako u každé další techniky existují i slabé stránky:

- riziko zkreslení informací z důvodu nesprávné odpovědi (nepochopením otázky či úmyslem)

⁵⁵ Bagatelizace byla zaznamenána např. u obsáhlejších otázek komentáři typu: „promiň, ale to se mi nechce číst“, přestože se studenti výzkumu účastnili dobrovolně, měli možnost dotazník odmítnout a před samotným výzkumem jim byla objasněna důležitost správného vyplnění.

- zvýšené nároky na respondenty (očekává se ochota spolupracovat, pochopit proč a na co jsou dotazováni, vyjádřit pravdivě svůj postoj, sdělovat informace aj.)
- i drobná chyba v přípravě dotazníku (především ve formulaci otázky) ovlivní odpovědi celého zkoumaného vzorku ⁵⁶

1.11 Shrnutí

Jako velmi dobrý nápad bych hodnotila vytvoření záznamového archu dotazníku⁵⁷, který nám jak ušetřil finanční náklady na tisk dotazníků, tak velmi usnadnil i následné zpracování získaných dat. Také nemohu než pochválit práci s webovým programem easyresearch.biz, který nám velice usnadnil práci při zpracování získaných dat.

Díky stanovení slabých stránek jsme se na ně snažily zaměřit a co nejvíce eliminovat hrozící rizika. Přesto jsme se všem bohužel nevyhnuly. Po vyhodnocení dotazníků jsme se s kolegyní shodly na tom, že některé otázky bychom příště vůbec nezařazovaly, jiné naopak vylepšily. Také obsáhlost dotazníku by bylo vhodné více zvažít. Vyplnění celého dotazníku trvalo průměrně okolo pětadvaceti minut, což se ukázalo být jako příliš náročné jak na čas, tak především na soustředěnost respondentů.

Příště bychom pravděpodobně nezařadily například otázku Q5. (ptá se na časové rozvržení aktivit studentů během týdne) kvůli jejímu složitému zpracování a téměř žádné výpovědní hodnotě. Došly jsme také k závěru, že by bylo vhodné lépe formulovat otázku Q44., ve které měli studenti zařadit povolání svých rodičů do některé z kategorií. Ukázalo se jako potřebné doplnit či upravit některé kategorie, neboť respondenti měli s touto kategorizací problém.

Pokud bychom chtěly získat vyšší výpovědní hodnotu u otázky Q45., kterou se ptáme na celkový čistý měsíční příjem v domácnosti, bylo by vhodné zařadit tuto otázku do přední části dotazníku. Domnívám se, že část studentů

⁵⁶ Malý sociologický slovník 1970, str.. 66-70

⁵⁷ Viz příloha č. 1

přesně nepochopila zadání⁵⁸ právě proto, že se otázka nacházela na konci samotného dotazníku a studenti se již na ni dostatečně nesoustředili.

Drobný problém také respondentům činily otázky Q6. a Q36. Tyto otázky byly záměrně formulované velmi podobně⁵⁹, aby bylo následně možné porovnat osobní hodnoty studentů s hodnotami, které považují za obecně uznávané. Rozhodnutí zařadit tyto otázky v dotazníku poměrně daleko od sebe se následně ukázalo téměř jako nešťastné. Někteří studenti se chybně domnívali, že otázky jsou stejné, a proto na ně odpovídali záměrně stejně. Naštěstí se tato chyba projevila u studentů Humanitních studií hned při první hodině, kde odpovídalo jen malé procento z celkového počtu respondentů. Díky upozornění studentů na dvě „shodné“ otázky jsem stačila včas vysvětlit záměr a při dalších seminářích jsem již na tuto skutečnost studenty upozorňovala předem. Jako řešení bych viděla zařadit příště tyto otázky přímo za sebe, aby si studenti ihned uvědomili jejich rozdílnost.

Také u otázek na současný stav studia jsme se nedobraly k očekávaným výsledkům. Zvolené otázky (Q7. a Q8.) bohužel neukázaly zásadní rozdíly mezi úspěšnými a méně úspěšnými studenty, jak bylo původním záměrem.

Po zhodnocení všech faktů jsem se do následující vyhodnocovací části rozhodla z každé tematické oblasti zařadit dvě otázky se slovním vyhodnocením a připojenými grafy. Grafy všech získaných dat a odpovědí pro obor Komunitní i Humanitní studia naleznete na přiloženém CD-ROMU.

⁵⁸ Tato skutečnost se projevila například v odpovědi: „Není mi známo, kolik vydělává otec, který s námi nežije, proto nemohu uvést přesnou částku.“ Otázka se přitom jasně ptá na příjem rodiny, v níž dotazovaný žije.

⁵⁹ U první otázky (Q6.) se ptáme, co je pro respondenty **osobně** důležité. Ve druhé otázce (Q36.) zjišťujeme, co je podle jejich názoru důležité **pro úspěch v životě**.

2. VYHODNOCENÍ

Pro vyhodnocení byla použita webová služba *easyresearch.biz*⁶⁰. V tomto internetovém programu lze velmi snadno vytvořit online dotazník, do kterého jsou následně zadávány odpovědi (v našem případě jsme postupně zadaly všechny odpovědi ze záznamových archů), a následně program sám zpracuje a vyhodnotí výsledky, které je možné si stáhnout do svého počítače v podobě tabulek ve formátu PDF, Excel, Word a navíc získat ke každé otázce vyhotovený graf. Tento program nám ušetřil velké množství času a práce. Díky možnosti vyzkoušet prvních 100 responsí zdarma jsme v něm s kolegyní zpracovaly celý náš výzkum.

Následující část je věnovaná vyhodnocení nejzajímavějších otázek z dotazníku. Jak již bylo řečeno⁶¹, ne všechny otázky byly plodné, některé výsledky nám o studentech nepodávají žádné zajímavé informace, proto jsem se rozhodla vybrat ke každé tematické oblasti dvě až tři otázky, které vyhodnotím pro oba obory zvlášť a následně výsledky Komunitních a Humanitních studií porovnáám mezi sebou. U každé vybrané otázky naleznete její název, slovní vyhodnocení a mezioborová komparace a následovat bude graf pro každý obor. Grafy k ostatním otázkám naleznete v příloze č. 3 (CD-ROM).

2.1 Oblast Základní charakteristika

Komunitní studia (dále jen KS)

Po vyhodnocení výsledků jsme se dozvěděli, že obor Komunitní studia navštěvuje 28 žen (90,3%) a pouze 3 muži (9,7%). Nejvíce studentů je ve věku jedenadvaceti let (36,7%), hned za nimi dvacetiletí, kterých je v tomto oboru 32,3%, následují dvaadvacetiletí (16,1%) a nakonec třiaadvacetiletí, jichž je pouze 12,9%. Nikdo starší třiaadvaceti let obor Komunitní studia nenavštěvuje. Dále jsme se z dotazníku dozvěděli, že všichni studenti tohoto oboru pochází z České republiky. V otázce na náboženství odpovědělo 90,3% respondentů záporně (celkem tedy 28 osob), tedy že nejsou žádného náboženského vyznání. Dva ze

⁶⁰ Dostupné z: <http://www.easyresearch.cz/>

⁶¹ Viz kapitola 1.11 Shrnutí

studentů (což činí 6,8% celku) tuto informaci o sobě odmítlo sdělit a jeden student uvedl jako své náboženství Rastafari. Nikdo ze studentů Komunitních studií nemá děti a nejčastěji studenti mají jednoho sourozence (uvedlo to 51,6% respondentů). Dále 29% studentů je ze tří sourozenců a 12,9% jsou jedináčci.

Humanitní studia (dále jen HS)

Z výsledků vyplývá, že obor Humanitní studia navštěvuje 40 žen (75,5%) a 13 mužů (24,5%). Největší počet studentů (52,8%) je ve věku dvaceti let, 30,2% studentů je jedenadvacetiletých. Dvaadvacetiletých je pouze 7,5% a třiadvacetiletých jen o něco málo více – 9,5%. Vyhodnocené údaje také vypovídají, že naprostá většina studentů pochází z České republiky (96,2%), pouhá 3,8% studentů jsou z jiné země (z dotazníků bylo zjištěno, že ze Slovenské republiky a Ukrajinské republiky). Dále jsme se ptali také na náboženství, kde respondenti z Humanitních studií v 81,1% uvedli, že nejsou žádného náboženství. Odpovídat na tuto otázku nechtěl stejný počet studentů, který uvedl jako své náboženství církev římskokatolickou (jednalo se o necelých deset procent dotazovaných v obou případech). Ještě jsme se dozvěděli, že nikdo ze studentů Humanitních studií nemá děti a nejčastěji uváděný počet sourozenců je jeden sourozenec (66% případů). Dva sourozence má 15,1% zkoumaného vzorku, jedináčeků je mezi studenty Humanitními studií 13,2%, dva studenti mají v rodině tři sourozence a pouze jeden respondent je jedním z pěti dětí.

Komparace

Z výše uvedených údajů již vyplývá, že obor Humanitní studia navštěvuje znatelně více mužů, než Komunitní studia, přesto ale hlavní část tvoří ženy. Při porovnání dalších údajů jsem zjistila, že studenti Humanitních studií mají mezi sebou více věřících osob než studenti Komunitních studií a žádný student ani z jednoho oboru nemá děti. Obdobné procento studentů obou komparovaných oborů uvedlo, že má jednoho sourozence, pouze studenti Komunitních studií jsou častěji ze třech dětí, než studenti Humanitních studií. Ze získaných výsledků jsem došla k závěru, že až na malé odlišnosti nejsou mezi studenty Komunitních a Humanitních studií v oblasti základní charakteristiky žádné zásadní rozdíly.

Otázka Q42. Během svého dosavadního života jste pobýval/a v rodině, kterou tvořili:

KS

Pouze necelá polovina studentů (48,8%) během svého dosavadního studia žila v úplné rodině, kde po celou dobu fungovali oba dva vlastní rodiče. 22,6% respondentů z řad Komunitních studií uvedlo, že po většinu jejich života pobývalo v rodině, kterou tvořil pouze jeden z rodičů. Po většinu doby žilo v úplné rodině 22,6% respondentů a nikdo ze studentů Komunitních studií není bez rodičů. V jednom případě byla uvedena jiná situace – střídavá péče mezi vlastními rodiči a jejich novými partnery.

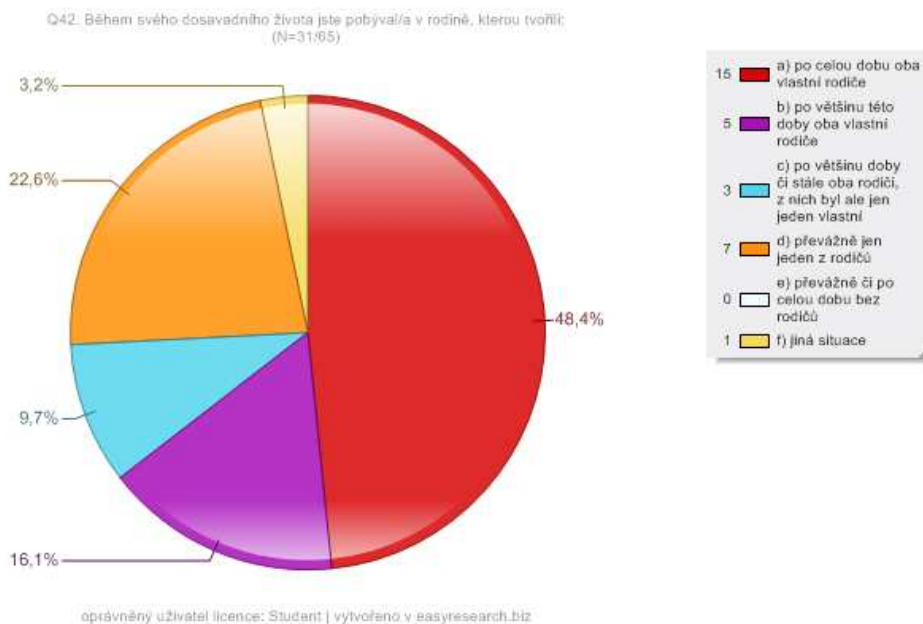
HS

Přibližně dvě třetiny (62,3%) studentů z Humanitních studií žily po celou dobu svého života v úplné rodině s oběma rodiči. Již nižší procento respondentů (22,6%) uvádí, že po většinu doby svého života žilo s oběma svými rodiči. Necelých deset procent (9,4%) pochází z rodiny, kterou tvořil převážně jen jeden z rodičů. Dva studenti (3,8%) žilo po většinu doby sice v úplné rodině, ale jen jeden z rodičů byl vlastní. Pouze jeden respondent uvedl, že převážnou většinu svého života strávil bez rodičů.

Komparace

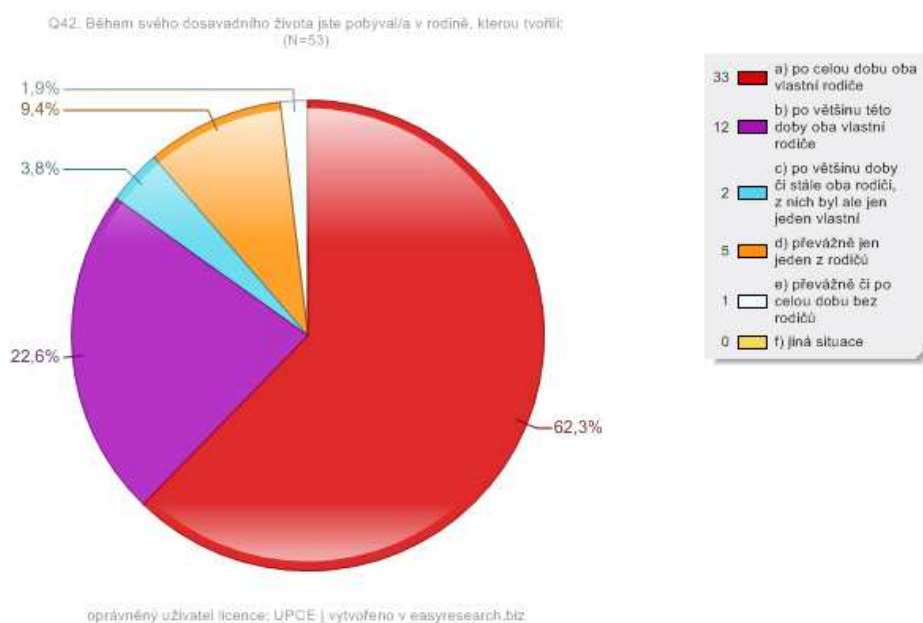
I na grafech, uvedených pod textem komparace, můžete spatřit, že z celkového pohledu studenti Humanitních studií pochází mnohem více z úplných rodin, ve kterých žili buď celý, nebo většinu svého dosavadního života. Naopak studenti Komunitních studií častěji žijí v neúplných rodinách, které tvoří převážně jen jeden z rodičů. Lze tedy říci, že studenti Humanitních studií mají lepší rodinné zázemí, což ovšem nemusí znamenat výhody například ve vztahu ke studiu. To by mohl být námět pro další zkoumání.

KS - Graf č. 38 - Q42. Během svého dosavadního života jste pobýval/a v rodině, kterou tvořili:

Zdroj: Vlastní výzkum

HS - Graf č. 80 - Q42. Během svého dosavadního života jste pobýval/a v rodině, kterou tvořili:

Zdroj: Vlastní výzkum

2.2 Oblast Hodnotové orientace

Otázka Q6. je téměř shodná s otázkou Q36. V jedné se ptáme studentů, jaké hodnoty jsou pro ně osobně důležité, v druhé zjišťujeme, co považují za důležité pro úspěch v životě. Cílem je následně porovnat, zda se liší osobní hodnoty studentů s jejich představou o obecných hodnotách společnosti.⁶²

Otázka Q6. Zamyslete se nad tím, co je pro Vás osobně důležité. Je potřeba především:

KS - První nejdůležitější hodnoty

Na základě odpovědí získaných od studentů Komunitních studií bylo zjištěno, že pro tyto studenty stojí na prvním místě možnost *e) Učit se stále něco nového* kdy tento výrok uvedlo 19,4% respondentů jako první nejdůležitější hodnotu. Dále vybralo 16,1% studentů jako důležité *i) Chovat se dobře k druhým lidem*. Jako třetí označilo 12,9% studentů shodně hned čtyři odpovědi, a to *a) Narodit se v dobré rodině*, *c) Mít vysoké vzdělání*, *f) Být sebevědomý*, *g) Být optimistou*. Naopak nikdo ze studentů neoznačil jako první nejdůležitější odpovědi *h) Umět se postavit bezpráví* a *j) Mít hodně peněz*.

KS - Druhé nejdůležitější hodnoty

g) Být optimistou je hned druhá nejdůležitější hodnota v životě pro 19,4% studentů Komunitních studií. Shodné procento studentů (tedy 16,1%) označilo jako druhou možnost odpovědi *a) Narodit se v dobré rodině* a *c) Mít vysoké vzdělání*. Téměř 13% respondentů považuje za druhé nejdůležitější shodně výroky *f) Být sebevědomý*, *h) Umět se postavit bezpráví* a *i) Chovat se dobře k druhým lidem*.

KS - Třetí nejdůležitější hodnoty

Dle součtu odpovědí studentů jsme získali i odpovědi na otázku, co je pro studenty osobně třetí nejdůležitější z předložených hodnot. 22,6% respondentů uvedlo výrok *i) Chovat se dobře k druhým lidem*. Dále 19,4% studentů označilo

⁶² Viz kapitola 1.13 Zhodnocení

jako svou třetí nejdůležitější hodnotu *b) Mít ostré lokty* (tato hodnota se nám zde objevuje poprvé). A také *e) Učit se stále něco nového* se dostalo mezi třetí nejdůležitější hodnotu pro 16,1% studentů.

HS - První nejdůležitější hodnoty

20,8% studentů Humanitních studií uvádí jako své nejdůležitější hned dvě hodnoty, jimiž jsou *a) Narodit se v dobré rodině* a *g) Být optimistou*. Dalším velmi důležitým výrokiem označilo 18,9% respondentů možnost *i) Chovat se dobře k druhým lidem*. *C) Mít vysoké vzdělání* považuje za velmi důležité 13,2% studentů.

HS - Druhé nejdůležitější hodnoty

Největší část (konkrétně tedy 22,6%) studentů Humanitních studií označila jako druhou nejdůležitější hodnotu *i) Chovat se dobře k druhým lidem*. Také výrok *f) Být sebevědomý* je na druhém místě pro 13,2% respondentů. *G) Být optimistou* a *e) Učit se stále něco nového* je druhé nejdůležitější pro 13,2% studentů Humanitních studií.

HS - Třetí nejdůležitější hodnoty

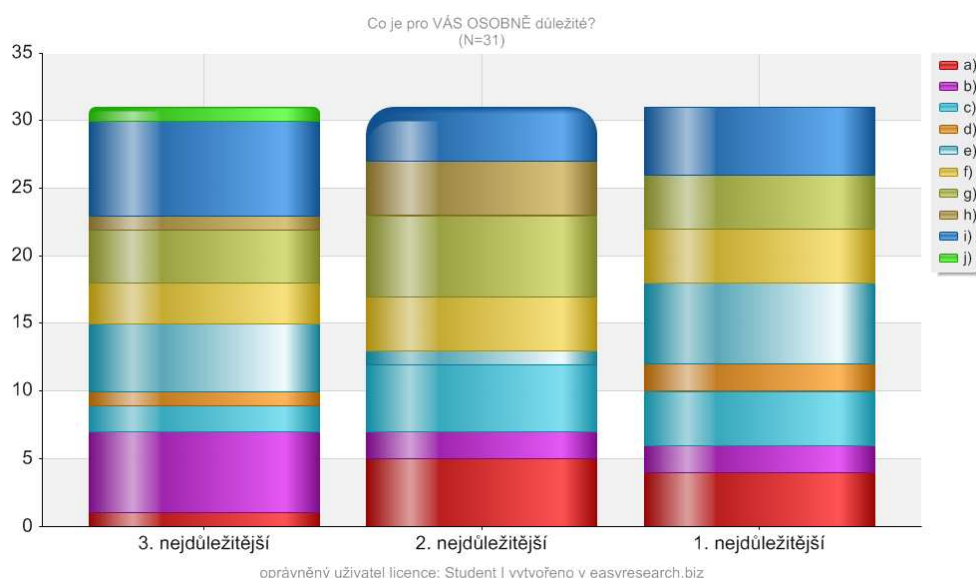
Jak vyplývá z grafu i tabulky uvedených výše, za třetí nejdůležitější hodnotu označilo 17% studentů Humanitních studií odpověď *i) Chovat se dobře k druhým lidem*, která je překvapivě shodná s nejčastější odpovědí u druhé nejdůležitější hodnoty těchto studentů. Dalšími v pořadí jsou výroky *f) Být optimistou* a *c) Mít vysoké vzdělání* s 15,1% odpovědí a 11,3% studentů uvedlo jako svou třetí nejdůležitější hodnotu *f) Být sebevědomý*.

Komparace první nejdůležitější hodnoty

Z výsledků zjišťování, co je pro studenty obou oborů první nejdůležitější, jasně vyplývá, že studenti Komunitních studií upřednostňují osobní rozvoj a vzdělání před výhodami narození v dobré rodině a optimismem, což uváděli studenti Humanitních studií jako své nejdůležitější hodnoty (u studentů Komunitních studií se tyto hodnoty objevují až na třetím místě spolu s dalšími dvěma výroky). Dále už se studenti shodují, že je velmi důležité chovat se dobře

k druhým lidem. Ze studentů Komunitních studií pak překvapivě nikdo neoznačil hodnoty umět se postavit proti bezpráví a mít hodně peněz, oproti tomu u Humanitních studií byly zastoupeny všechny odpovědi. Celkově by ale dalo říci, že mezi studenty nejsou v osobních hodnotových orientacích zásadní rozdíly.

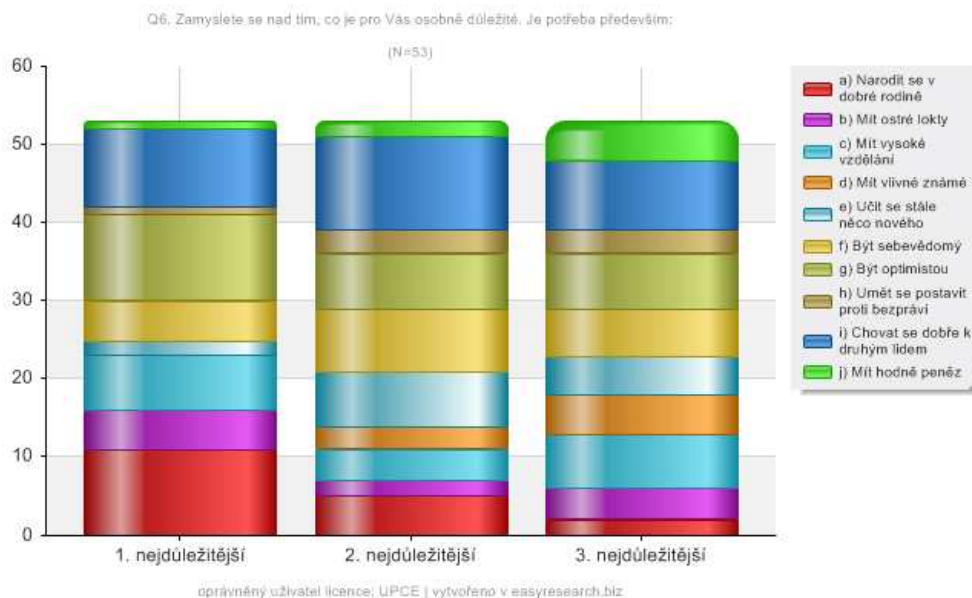
KS - Graf č. 2 - Q6. Zamyslete se nad tím, co je pro Vás osobně důležité. Je potřeba především:

Zdroj: Vlastní výzkum

a) Narodit se v dobré rodině, b) Mít ostré lokty, c) Mít vysoké vzdělání, d) Mít vlivné známé, e) Učit se stále něco nového, f) Být sebevědomý, g) Být optimistou, h) Umět se postavit proti bezpráví, i) Chovat se dobře k druhým lidem, j) Mít hodně peněz

HS - Graf č. 44 - Q6. Zamyslete se nad tím, co je pro Vás osobně důležité. Je potřeba především:

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka Q36. Když se zamyslíte nad tím, co je podle Vašeho názoru důležité pro úspěch v životě, je potřeba především:

KS - První nejdůležitější hodnota

Za naprosto nejdůležitější hodnotu pro úspěch v životě volilo 22,6% studentů Komunitních studií nejčastěji *d) Mít vlivné známé*. Dále shodný počet respondentů (16,1%) považuje za nejdůležitější *a) Narodit se v dobré rodině* a *b) Mít ostré lokty*.

KS - Druhá nejdůležitější hodnota

Překvapivě stejná odpověď na druhou nejdůležitější hodnotu byla *d) Mít vlivné známé*. Dokonce získala stejné procento hlasů (22,6%) jako na prvním místě. I další hodnota je u Komunitních studií shodná, 16,1% označilo jako druhou nejdůležitější hodnotu pro úspěch v životě *b) Mít ostré lokty*. S 12,9% odpovídajících respondentů sem můžeme zařadit i hodnoty *e) Učit se stále něco nového* a *f) Být sebevědomý*.

KS - Třetí nejdůležitější hodnota

Na třetím místě uvedl největší počet studentů (25,8% - je to také největší shoda mezi studenty v této otázce) hodnotu *f) Být sebevědomý* jako třetí nejdůležitější pro úspěch v životě. Dále nezanedbatelné procento respondentů (19,4%) se shoduje, že třetími nejdůležitějšími hodnotami jsou *b) Mít ostré lokty* a *d) Mít vlivné známé*. Přes deset procent odpovědí se dostala také hodnota *i) Chovat se dobře k druhým lidem*, kterou jaké třetí nejdůležitější uvedlo 12,9% zkoumaného vzorku z řad Komunitních studií.

HS - První nejdůležitější hodnota

Jako naprosto nejdůležitější hodnotu pro úspěch v životě označili studenti Humanitních studií *a) Narodit se v dobré rodině* a to ve 26,4%. Menší část respondentů (15,1%) uvedla jako předpokládanou nejdůležitější hodnotu odpověď *b) Mít ostré lokty*. Stejný počet (13,2%) odpovídajících uvedl shodně výroky *c) Mít vysoké vzdělání* a *g) Být optimistou*.

HS - Druhá nejdůležitější hodnota

Za druhou nejdůležitější hodnotu uvedlo 18,9% respondentů z řad Humanitních studií *i) Chovat se dobře k druhým lidem*. 17% studentů si myslí, že *d) Mít vlivné známé* a *f) Být sebevědomý* také zajistí úspěch v životě.

HS - Třetí nejdůležitější hodnota

Studenti na třetím místě hodnot pro úspěch v životě volili nejčastěji *f) Být sebevědomý*. Po 13,2% získaly toto místo také výroky *c) Mít vysoké vzdělání*, *d) Mít vlivné známé* a *g) Být optimistou*.

Komparace první nejdůležitější hodnoty

Za hodnotu naprosto nejdůležitější pro úspěch v životě považují studenti Komunitních studií *mít vlivné známé*. Oproti tomu studenti Humanitních studií vidí jako životní úspěch narození v dobré rodině. V další odpovědi se již studenti obou oborů shodují a na druhém místě uvádějí - *mít ostré lokty*. Studenti Komunitních studií na to samé místo ještě zařadili narození v dobré rodině, čímž poněkud snížili velikost odlišností v odpovědích.

Komparace otázek Q6. a Q36.

Z pohledu první nejdůležitější hodnoty je pro studenty Komunitních studií osobně nejdůležitější učit se stále něco nového, naopak si velká část respondentů myslí, že pro úspěch v životě je nejdůležitější mít vlivné známé.

Z odpovědí Humanitních studií jsme se dozvěděli, že za osobně nejdůležitější hodnotu považují možnost narodit se v dobré rodině a být optimistou. Na rozdíl od Komunitních studií za úspěch v životě považují narození v dobré rodině, čímž se jejich představy o osobním úspěchu a úspěšném v podstatě téměř neliší.

Jako druhou osobně nejdůležitější hodnotu uvedli studenti Komunitních studií být optimistou. Naopak na druhé místo v hodnotách potřebných pro úspěch v životě dosadili opět potřebu mít vlivné známé.

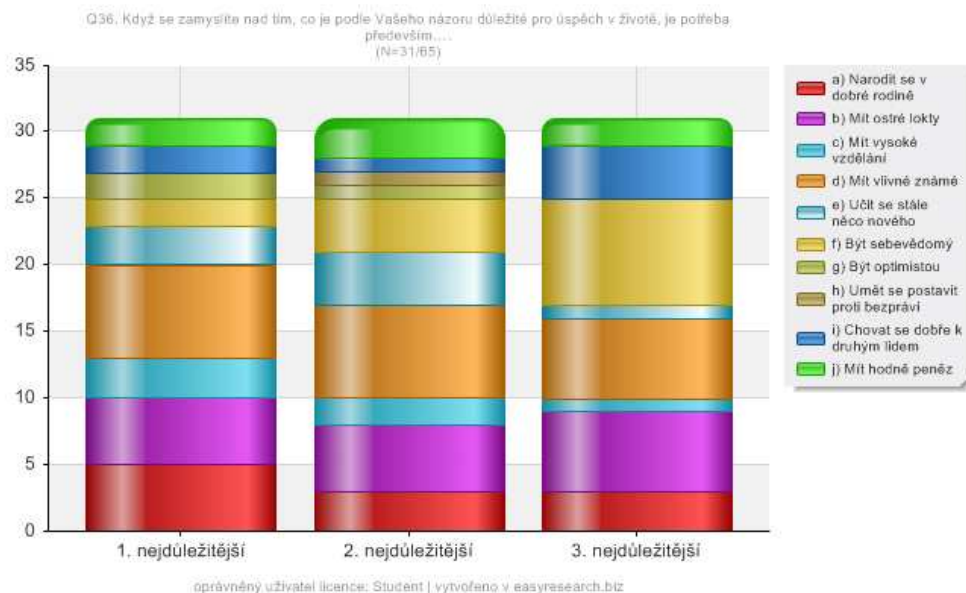
Studenti Humanitních studií znovu shodně označili druhou nejdůležitější hodnotu. Jak z osobního pohledu, tak pro úspěch v životě je pro ně stejně důležité chovat se dobře k druhým lidem.

Za třetí v pořadí určili respondenti z oboru Komunitní studia možnost chovat se dobře k druhým lidem jako svou osobní hodnotu. Naopak pro úspěch v životě je podle nich potřeba být sebevědomý.

Na základě vyhodnocených odpovědí víme, že studenti Humanitních studií uvádějí jako svou osobní hodnotu opět chovat se dobře k druhým lidem. Tato hodnota se vyskytuje u Humanitních studií velmi často, je to ale pochopitelné ve vztahu ke studovanému, mimo jiné pedagogickému, zaměření. V otázce úspěchu v životě však tentokrát respondenti nezvolili stejnou odpověď a být sebevědomý je podle nich třetí nejdůležitější hodnota.

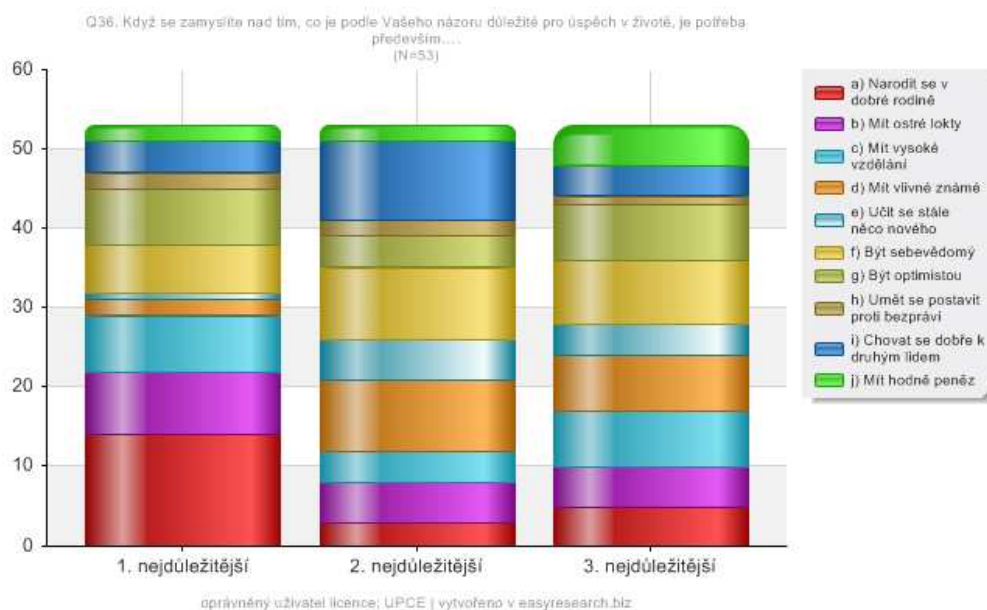
U studentů Komunitních studií je tedy patrný velký rozdíl vnímání v jiném světle osobních hodnot než těch, které studenti považují za všeobecně platné pro úspěch v životě. U Humanitních studií se téměř žádné rozdílné vnímání v otázce naprosto nejdůležitějších hodnot neprojevalo.

KS Graf č. 32 - Q36. Když se zamyslíte nad tím, co je podle Vašeho názoru důležité pro úspěch v životě, je potřeba především:

Zdroj: Vlastní výzkum

HS - Graf č. 74 - Q36. Když se zamyslíte nad tím, co je podle Vašeho názoru důležité pro úspěch v životě, je potřeba především:

Zdroj: Vlastní výzkum

2.3 Oblast Vlastní studium

Otázka Q4. Proč jste si vybrali právě tento obor?

Tato otázka byla účelně koncipována tak, aby respondenti uvedli svůj osobní důvod, proč si vybrali pro své vysokoškolské studium právě jimi studovaný obor (Komunitní, nebo Humanitní studia). Z výsledků byl stanoven žebříček třech nejčastějších odpovědí pro oba obory.

KS

1. nejčastější odpověď – zajímavost oboru, konkrétní zaměření modulů
Studenti uváděli, že je obor zaujal z různých důvodů. Nejčastěji to byl program studijního oboru spolu s předměty, dále také pomohly dobré reference od přátel, široké zaměření s možností profilace dle vlastních představ a několik respondentů uvádí zaujetí díky tomu, že je obor nový a neokoukaný.

2. nejčastější odpověď – dobré uplatnění, jednoduché studium
Respondenti uvádějí jako důvod volby očekávání dobrého uplatnění v praxi. Ve většině případů šlo ale o výpověď zklamaného očekávání.

3. nejčastější odpověď – výběr školy v místě bydliště / přijetí pouze sem
Dále studenti uvádějí, že si museli vybrat školu v místě bydliště a tento obor se jim jevil jako nejlepší volba, popřípadě se na jinou školu nedostali.

HS

1. nejčastější odpověď – humanitní zaměření

Studenti si volili tento obor proto, že je všeobecně humanitně zaměřený a studentům je toto zaměření blízké (chtějí pracovat s lidmi, dětmi) nebo ještě nemají vybrané konkrétní zaměření a tento obor nabízí široký okruh humanitního vzdělání.

2. nejčastější odpověď – zajímavé předměty

Velká část studentů volila jako důvod svého rozhodnutí pro tento studijní obor vyučované předměty, které jim přišly dostatečně zajímavé.

3. nejčastější odpověď – málo matematiky

Stejně jako mnoho dalších studentů humanitního směru si svůj obor studenti vybírali také na základě absence matematiky. Oceňuji, že se k této volbě „přiznal“ relativně velký počet studentů, neboť tato skutečnost často bývá sice hlavním, ale neoficiálním důvodem pro výběr dalšího studia.

Komparace

V této oblasti se studenti Komunitních a Humanitních studií shodují jen v malé části svých odpovědí. Větší polovině studentů Humanitních studií přišel dostačující důvod pro výběr svého studia fakt, že je tento obor humanitně zaměřený či v něm chybí matematika. To u studentů Komunitních studií byly odpovědi méně univerzální, zato téměř každá originál, proto bylo složité určit jeden nejdůležitější důvod. Je evidentní, že téměř každý student z Komunitních studií má svůj vlastní opodstatněný důvod, proč si vybral právě Komunitní studia. Zajímavé je, že relativně velký počet studentů Humanitních studií zvolil jako důvod výběru svého studia fakt, že zde neprobíhá výuka matematiky. Oproti tomu u studentů Komunitních studií tuto odpověď překvapivě zvolil pouze jeden respondent, přestože oba obory jsou humanitně zaměřené a matematika se zde nevyučuje.

Otázka Q13. Chcete pracovat v oboru, který nyní studujete?

KS

Je zajímavé, že na otázku, zda chtějí po ukončení studia pracovat v oboru, který nyní studují, odpovědělo celých 29% studentů z oboru Komunitní studia zápornou odpovědí a 71% studentů souhlasilo. Při negativní odpovědi měli studenti navíc uvést, proč se rozhodli právě pro tuto odpověď – proč nechtějí pracovat v oboru, který si vybrali za směr svého studia. Nejčastěji respondenti uváděli, že v tomto oboru nevidí do budoucna uplatnění. Druhá nejčastější odpověď obsahovala nelibost s faktem, že neexistuje pokračující magisterské studium pro tento obor. Jako další důvod studenti uváděli nesplnění očekávání, která k oboru vztahovali.

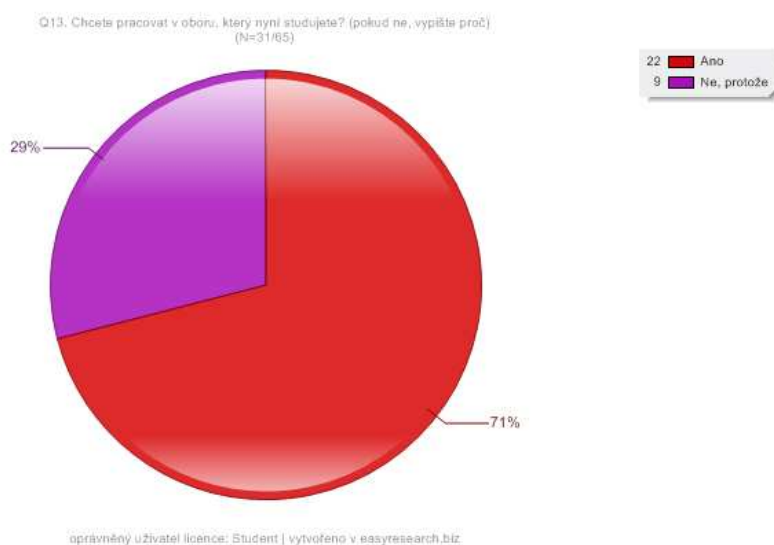
HS

Z oboru Humanitní studia na výše uvedenou otázku uvádí kladnou odpověď 84,9% studentů, zápornou jen 15,1% studentů. V případě negativní odpovědi studenti jako nejčastější důvod nesouhlasu uvádějí očekávání špatného uplatnění, finančního ohodnocení a také že obor nesplnil jejich očekávání a proto se budou dále profilovat jiným směrem.

Komparace

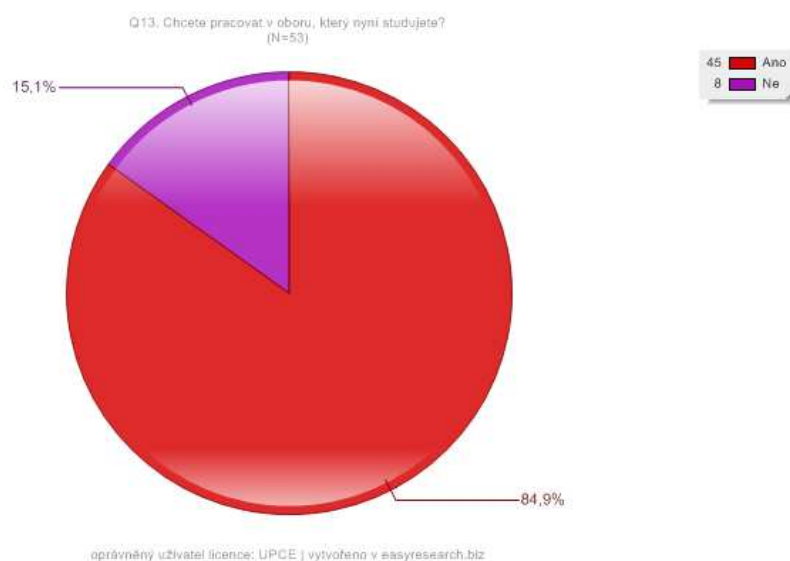
Jak je patrné z výše uvedených grafů, studenti oboru Komunitní studia plánují budoucí zaměstnání ve studovaném oboru o něco méně než studenti Humanitních studií. Mnohem více se ale shodují v odpovědích, proč nechtějí pracovat v jejich studovaném oboru. Respondenti z obou oborů nejčastěji uvádějí očekávání špatného uplatnění. Je zajímavé, že u studentů Komunitních studií byla druhou nejčastější odpovědí stížnost na neexistenci navazujícího magisterského studia, naproti tomu Humanitní studia uváděla předpoklad nízkých výdělků. V posledním bodě už zase studenti obou oborů shodně uvádějí jako další příčinu fakt, že studijní obor nesplnil očekávání, které do něj na počátku studia vkládali.

KS - Graf č. 10 - Q13. Chcete pracovat v oboru, který nyní studujete?

Zdroj: Vlastní výzkum

HS - Graf č. 52 - Q13. Chcete pracovat v oboru, který nyní studujete?

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka Q24. Myslíte si, že díky studiu tohoto oboru dosáhnete jednou nadprůměrné mzdy? Aktuální průměrná mzda v ČR je 23 tisíc Kč.

KS

Z výsledného grafu vyplývá, že většina (77,4%) studentů Komunitních studií spíše neočekává, že by jednou díky studiu tohoto oboru dosáhli nadprůměrné mzdy. Necelá desetina (9,7%) respondentů připustilo, že by k této situaci jednou spíše dojít mohlo. Naprosto pesimistický pohled na situaci má 12,9% respondentů z oboru Komunitní studia a uvádí tedy odpověď rozhodně ne.

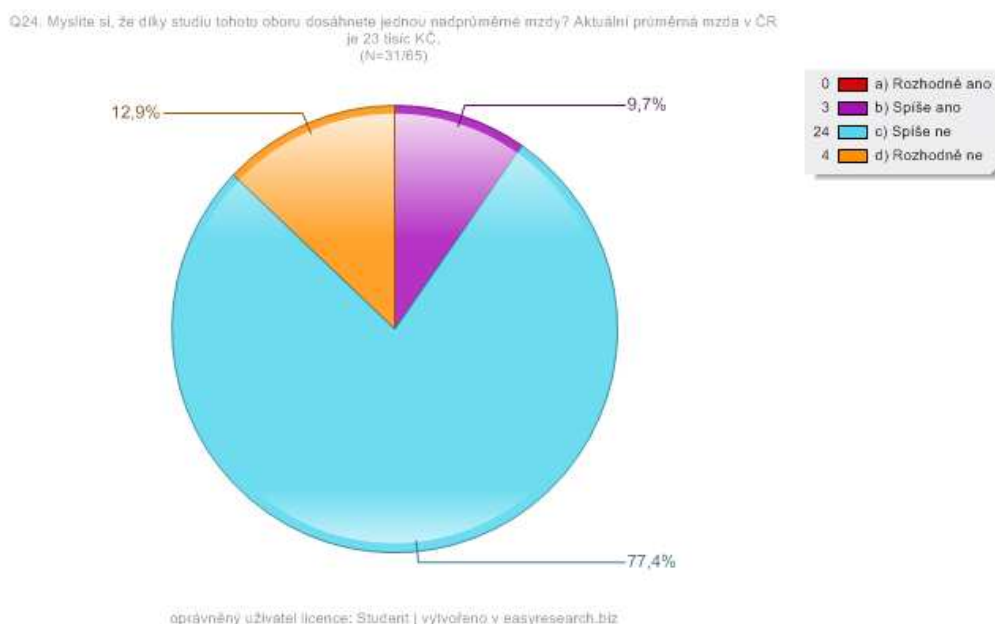
HS

Respondenti z řad Humanitních studií uvádějí nejčastější odpověď na otázku budoucího dosažení k nadprůměrné mzdě spíše ne (označena v 58,5%). Předpokládají tedy, že díky studiu svého oboru (v tomto případě Humanitní studia) na průměrnou mzdu spíše nedosáhnou. O něco méně studentů (24,5%) očekává, že na nadprůměrnou mzdu spíše dosáhnou. Pouze dva studenti se ztotožňují s jasně souhlasnou odpovědí a 13,2% respondentů uvedlo zápornou odpověď rozhodně ne.

Komparace

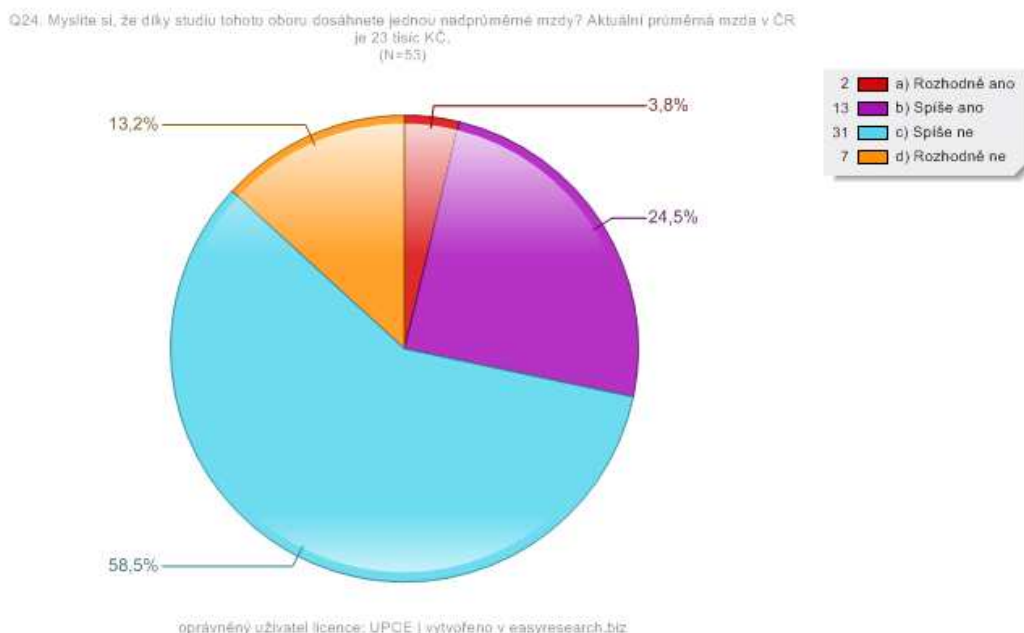
Z vyhodnocených dat i následujících grafů vyplývá, že studenti Humanitních studií jsou v otázce budoucího příjmu o něco méně skeptičtí, než studenti Komunitních studií, kteří ani v jednom případě neuvedli rozhodný souhlas s výrokem v otázce. Domnívám se, že příčinou těchto výsledků je fakt, že obor Komunitní studia je velmi mladý a nemá dosud žádné absolventy, jejichž praktické uplatnění by mohlo být směrodatné pro představy studentů o svém budoucím zaměření. Další příčinou skepse jak Komunitních, tak i Humanitních studií je založena na všeobecném povědomí, že humanitní směr nepatří mezi nejlépe finančně ohodnocené pracovní oblasti. Určitý podíl na těchto výsledcích by mohla mít také světová krize a vysoká nezaměstnanost, která se v tuto chvíli dotýká všech.

KS - Graf č. 20 - Q24. Myslíte si, že díky studiu tohoto oboru dosáhnete jednou nadprůměrné mzdy? Aktuální průměrná mzda v ČR je 23 tisíc Kč.

Zdroj: Vlastní výzkum

HS - Graf č. 62 - Q24. Myslíte si, že díky studiu tohoto oboru dosáhnete jednou nadprůměrné mzdy? Aktuální průměrná mzda v ČR je 23 tisíc Kč.

Zdroj: Vlastní výzkum

2.4 Oblast Okolnosti počátku VŠ studia

Otázka Q11. V současné době se v České republice počty uchazečů o vysokoškolské vzdělání neustále zvyšují. Jaká je vaše motivace ke studiu na VŠ?

KS - Rozhodně ano

Jak vyplývá z výše uvedeného grafu, uvádí studenti Komunitních studií jako nejvyšší motivaci ke studiu výrok *b) Získat možnosti dobré profesionální kariéry* a tuto odpověď zvolilo 77,4% respondentů. Na druhém místě uvádí dvě odpovědi se shodným počtem 74,2% hlasů odpovědi *a) Rozvíjet svoji vzdělanost, znalosti a schopnosti* a *d) Získat vysokoškolský titul*. Jako třetí v pořadí stanovilo odpověď *f) Získat možnost dobře placeného zaměstnání* 71% studentů. Naopak nejméně motivující je pro ně pokračovat v rodinné tradici, s tímto výrokem nesouhlasil ani jeden student.

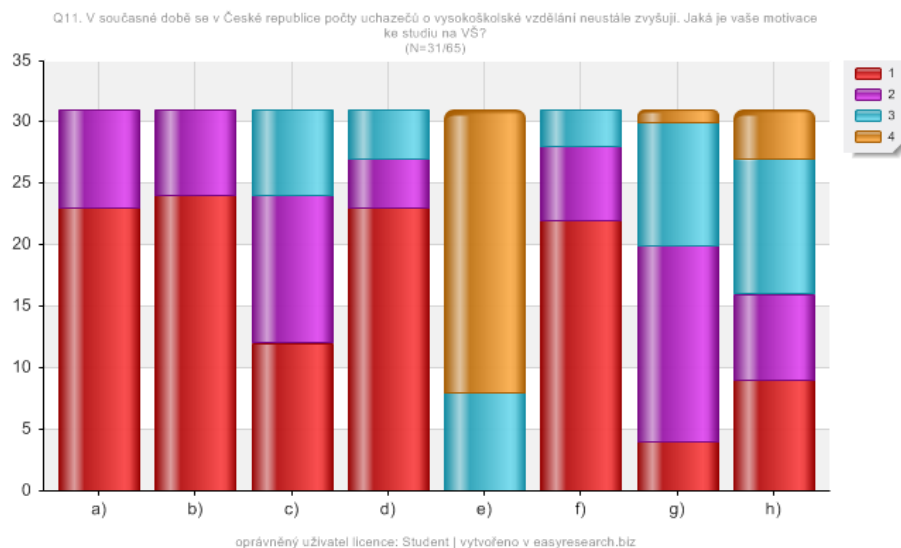
HS - Rozhodně ano

Studenti Humanitních studií uvádí jako svou největší motivaci ke studiu výrok *b) Získat možnosti dobré profesionální kariéry*, který zvolilo jako nejdůležitější 69,8% studentů. Jako další motivaci v pořadí uvádějí studenti *f) Získat možnost dobře placeného zaměstnání*. Na třetím stupni se pak umístil výrok *d) Získat vysokoškolský titul*. Oproti tomu nejmenší motivací ke studiu je pro studenty Humanitních studií *e) Pokračovat v rodinné tradici*. S tímto výrokem souhlasilo pouhých 5,7% studentů.

Komparace

Studenti shodně uvádějí jako svou největší motivaci ke studiu získat možnosti dobré profesionální kariéry. Dále se již jejich výpovědi liší. Z výsledků Humanitních studií můžeme soudit, že studenti tohoto oboru jsou více materialisticky založení než jejich kolegové z Komunitních studií, neboť ti uvádějí dobře placené zaměstnání až po rozvoji své vlastní vzdělanosti, znalostí a schopností a získání vysokoškolského titulu. U Humanitních studií jsou tyto dvě hodnoty až na třetím a čtvrtém místě. Z opačného konce tabulky se studenti shodují a uvádějí jako nejmenší motivaci pokračování v rodinné tradici. Malý rozdíl je v tom, že studenti Komunitních studií nedali této hodnotě ani jeden kladný hlas, kdežto u Humanitních odpovídalo 5,7% studentů. Z celkového pohledu se však studenti svými motivacemi ke studiu nijak výrazně neliší.

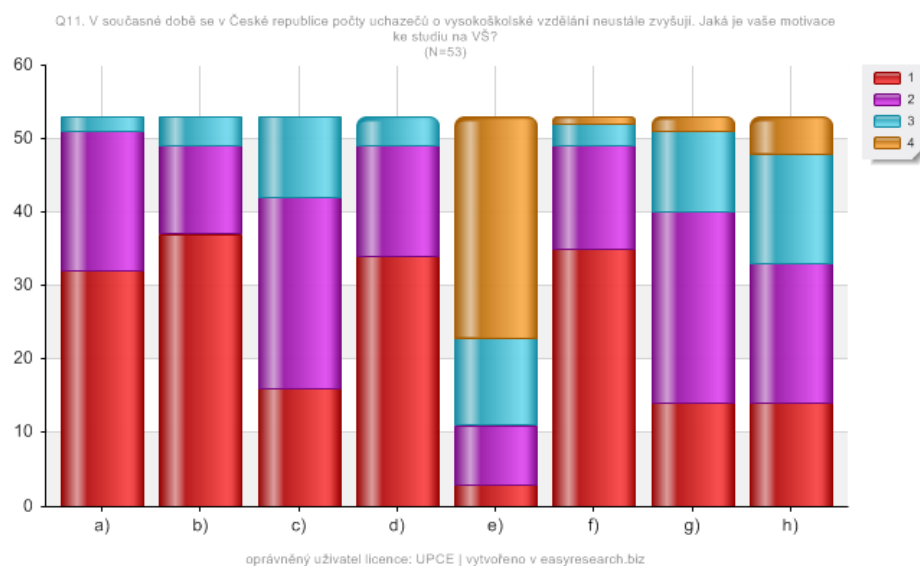
KS - Graf č. 8 - Q11. V současné době se v České republice počty uchazečů o vysokoškolské vzdělání neustále zvyšují. Jaká je vaše motivace ke studiu na VŠ?

Zdroj: Vlastní výzkum

a) Rozvíjet svoji vzdělanost, znalosti a schopnosti, b) Získat možnosti dobré profesionální kariéry, c) Získat dobré postavení ve společnosti, d) Získat vysokoškolský titul, e) Pokračovat v rodinné tradici, f) Získat možnost dobře placeného zaměstnání, g) Prohloubit zájem o konkrétní oboru, h) Oddálit praxi, žít studentským životem >1-Rozhodně ano; 2-Spíše ano; 3-Spíše ne; 4-Rozhodně ne

HS - Graf č. 50 - Q11. V současné době se v České republice počty uchazečů o vysokoškolské vzdělání neustále zvyšují. Jaká je vaše motivace ke studiu na VŠ?

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka Q19. Pracoval/a jste někdy před nástupem na tuto VŠ?

KS

Ze součtu získaných odpovědí se dozvídáme, že polovina (přesně 51,6%) studentů Komunitních studií již před nástupem na vysokou školu pracovala na zkrácení pracovní úvazek nebo příležitostně méně než 20 hodin týdně či méně než jeden rok. Na celkový úvazek pracovalo téměř 10% studentů. 6,4% respondentů uvedlo, že absolvovalo odbornou stáž nebo praxi a konečně 32,2% studentů uvedlo, že nepracovalo vůbec.

HS

Studenti Humanitních studií uvedli, že téměř 51% studentů již před nástupem na vysokou školu pracovalo příležitostně nebo na zkrácený úvazek. Nikdy nepracovalo 34% studentů, oproti tomu 11,3% respondentů odpovědělo, že pracovalo alespoň jeden rok minimálně dvacet hodin týdně. Pouhých 3,8% odpovídajících absolvovalo odbornou stáž či praxi.

Komparace

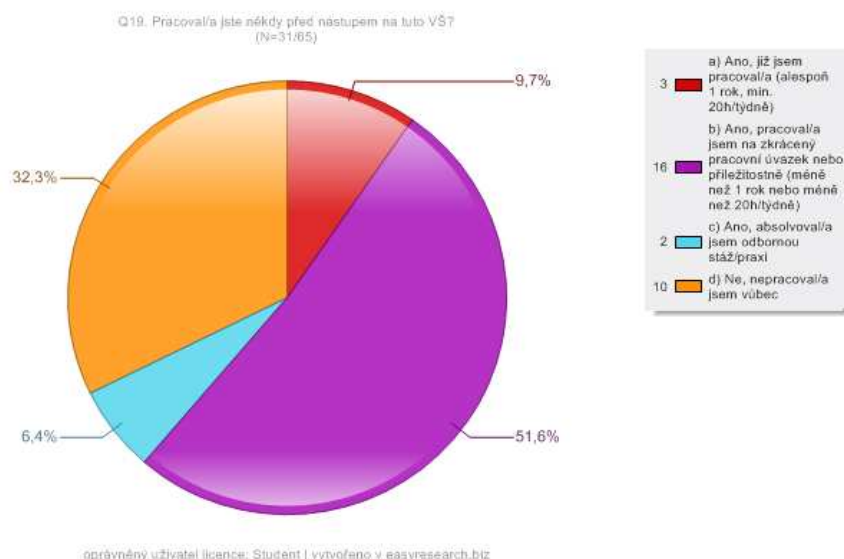
Z výše uvedených grafů již jasně vidíme, že s pracovními zkušenostmi před vysokoškolským studiem jsou na tom studenti Komunitních i Humanitních studií velice podobně. Tato otázka byla převzata z výzkumu EUROSTUDENT IV. s cílem zjistit, zda se i u studentů Komunitních a Humanitních studií potvrdí trend posledních let, a to být zaměstnaný ještě před a poté následně i při studiu na vysoké škole. Více než polovina respondentů z obou oborů uvedla, že již před nástupem na VŠ pracovala. Mimo jiné i tím, že se zde nevyskytují znatelnější rozdíly, se nám tato hypotéza potvrzuje u obou zkoumaných oborů. Z otázky Q27.⁶³ zjistíme, že přestože je naprostá většina studentů (87,1% u studentů KS a dokonce 90,6% u studentů HS) při studiu dotovaná od jiných osob (rodina, partner), 61,3% studentů Komunitních studií a 66% studentů Humanitních studií uvádí, že jedním ze zdrojů jejich průměrné částky na měsíc⁶⁴ je právě vlastní výdělek. Z toho vyplývá, že více než polovina dotazovaných studentů si při studiu

⁶³ Graf k této otázce naleznete spolu s ostatními na příloženém CD-ROMu.

⁶⁴ Výsledný graf k otázce Q26. Odhadněte prosím průměrnou částku, kterou máte k dispozici na měsíc? Naleznete spolu s ostatními grafy na příloženém CD-ROMu.

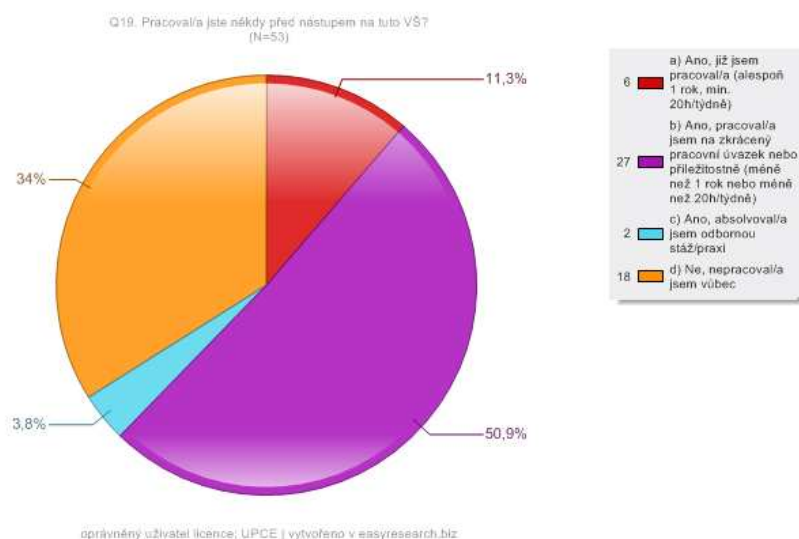
přivydělává. Zároveň tak dostává za pravdu myšlenka stále častějšího zaměstnávání studentů před a/nebo i v průběhu studia vyplývající z analýzy terciárního vzdělávání provedené Prudkým, Pabianem a Šimou.⁶⁵

KS - Graf č. 15 - Q19. Pracoval/a jste někdy před nástupem na tuto VŠ?

Zdroj: Vlastní výzkum

HS - Graf č. 57 - Q19. Pracoval/a jste někdy před nástupem na tuto VŠ?

Zdroj: Vlastní výzkum

⁶⁵ Prudký, Pabian, Šima 2010: str. 15-17

ZÁVĚR

Celá tato práce byla věnovaná výzkumu vysokoškolských studentů. Na začátku jsem nejprve představila téma a důvod výběru oborů Komunitní studia Katedry sociálních věd a Humanitní studia Katedry věd o výchově, oba z Filozofické fakulty Univerzity Pardubice. Následující část jsem proto věnovala popisu vybraných oborů se záměrem nastínit čtenáři jejich charakteristiku pro představu, co vlastně který obor studentům nabízí.

Dále jsem se zabývala neopomenutelným okruhem historie, a to historie sociologických výzkumů studentů vysokých škol, neboť na jednom takovém je celá má práce založena. Na základě dostupné literatury jsem utvořila souhrn uskutečněných šetření od roku 1991. Podrobněji jsem se zaměřila především na výzkumy z posledních let, konkrétně na projekt EUROSTUDENT IV. a výzkum Hodnotové orientace vysokoškolských studentů, neboť především z nich vycházela má další práce na vlastním výzkumu.

Příprava vlastního výzkumu a samotné dotazníkové šetření probíhaly během listopadu a prosince roku 2010 na Univerzitě Pardubice ve spolupráci s kolegyní Erikou Bednářovou, s níž jsme vytvořily jeden společný dotazník pro všechny studenty Komunitních studií, Humanitních studií a Sociální antropologie. Z mnou zkoumaných oborů se šetření zúčastnilo třicet jedna studentů z Komunitních studií a padesát šest studentů z Humanitních studií.

Na začátku výzkumu byly vyřčeny dvě hlavní otázky – kdo studuje obory Komunitní a Humanitní studia a proč? Cílem práce je pokusit se na tyto otázky odpovědět. Z tohoto důvodu byly vytvořeny čtyři tematicky různorodé oblasti zkoumání, které by měly pomoci naplnit stanovený cíl. Na otázku, kdo studuje, jsou zaměřené oblasti: Hodnotové orientace a Základní charakteristika. Z oblastí Vlastní studium a Okolnosti počátku vysokoškolského studia jsme se měli dozvědět, proč vlastně tito lidé studují. V závěrečné části práce jsem provedla vyhodnocení výsledků několika vybraných otázek z každé zmiňované oblasti.

Na otázku, kdo studuje Komunitní a Humanitní studia, nám oblast základní charakteristiky sdělila, že u obou oborů jsou to z velké části ženy, přičemž podíl studujících mužů je zřetelně vyšší mezi studenty oboru Humanitní studia. Rozdíl mezi studujícími je také zřetelný ve věku. Obor Humanitní studia

navštěvují nejčastěji mladí lidé ve věku dvaceti let, u Komunitních studií jsou to jedenadvacetiletí. Z výsledků otázek na hodnotové orientace jsme se především dozvěděli, že studenti Komunitních studií upřednostňují osobní rozvoj a vzdělání na rozdíl od studentů Humanitních studií, kteří označují jako největší hodnotu narodit se v dobré rodině či být optimistou. Pro úspěch v životě považují studenti Komunitních studií za nejdůležitější mít vlivné známé oproti studentům Humanitních studií, kteří vidí za úspěchem v životě opět dobrou rodinu. Z hlavních výsledků jsou tedy jasně patrné určité rozdíly, které mezi studenty zkoumaných oborů panují. Tyto rozdíly nejsou však nijak závratné a při hlubším zkoumání se jejich počet spíše snižuje.

Na otázku proč vlastně zkoumaní lidé studují vysokou školu a konkrétní obor nám podaly odpověď oblasti Vlastní studium a Okolnosti volby VŠ studia. Jako hlavní motivaci k vysokoškolskému studiu respondenti z obou oborů uvádí shodně možnost dobré profesionální kariéry. V dalších motivacích už jsou jejich výpovědi rozdílné. Pro studenty Komunitních studií je následnou motivací ke studiu rozvoj vlastní vzdělanosti, znalostí a schopností na rozdíl od studentů Humanitních studií, pro které je důležitější dobře placené zaměstnání.

Dozvěděli jsme se také, že jako směrodatné důvody výběru konkrétního oboru byly pro studenty Humanitních studií především studijní plán, všeobecné humanitní zaměření a absence matematiky. U Komunitních studií byl důvod volby zaujetí oborem, příčinou zaujetí byl pak souhlasně studijní plán, mimo to ale i dobré reference od přátel, možnost profilace dle modulů a také fakt, že obor je nový a jeden z mála s tímto zaměřením.

V otázkách kdo a proč studuje obory Komunitní a Humanitní studia jsme se dozvěděli, že mezi studenty opravdu existují určité rozdíly jak v osobní charakteristice, tak v hodnotových orientacích i důvodech ke studiu. Tímto byl cíl práce naplněn. Tato práce mi byla osobně velmi přínosná, rozšířila mé životní zkušenosti a ukázala mi svět propojení teorie s praxí. Téma práce však nepokládám v žádném případě za vyčerpané. Průběh a vyhodnocení výzkumu tvořily další otázky a nové pohledy, kterými by se dalo téma pojmout a dále zpracovávat, například zkoumáním vztahů a souvislostí mezi jednotlivými výsledky. To však již přesahuje kapacitu této práce, kterou můžeme považovat za výchozí bod utvořeného tématu a klíč k cestě za dalším zpracováním.

POUŽITÁ LITERATURA

EUROSTUDENT IV. [online]. 2011. Dostupné z: <<http://www.eurostudent.eu/>>

Experiment Resources [online]. *Convenience Sampling*, [Cit. 2011-03-26].

Dostupné z: <<http://www.experiment-resources.com/convenience-sampling.html>>

Malý sociologický slovník. Praha: Svoboda, 1970. 614 s.

MŠMT [online]. *Výzkum studentů vysokých škol*. 2009-08-18, [cit. 2011-03-20].

Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/reforma-terciarniho-vzdelavani/vyzkum-studentu-vysokych-skol?highlightWords=eurostudent>>

MINKSOVÁ, L. *Vysokoškoláci – přehled hlavních sociologických výzkumů realizovaných v ČR*. Data a výzkum – SDA info, 2010. Dostupné z: <http://archiv.soc.cas.cz/download/1078/DaV10_1_s39_60.pdf>

PABIAN, P. *Od elitního přes masové k univerzálnímu terciárnímu vzdělávání: koncepce Martina Trowa*. In: *Aula*, 2008, roč. 16, č. 2, s. 31- 40.

PABIAN, P.; PROVÁZKOVÁ, K. *Přehled sociologických šetření CSVŠ 1991-2008*. In: *Aula*, 2008, roč. 16., č. 3, s. 1-24.

PETRÁČKOVÁ, V; KRAUS J. *Akademický slovník cizích slov: L – Ž, díl 2*. Praha: Academia, 1995. 446-834 s. ISBN 80-200-0524-2

PRUDKÝ, L. a kol. *Inventura hodnot. Výsledky sociologických výzkumů hodnot ve společnosti České republiky*. Praha: Academia, 2009. IBSN 978-80-200-1751-2

PRUDKÝ, L.; PABIAN, P.; ŠIMA, K. *České vysoké školství. Na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989-2009*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3009-7

UNIVERZITA PARDUBICE [online]. *Humanitní studia*. 2011, [cit. 2011-03-15].
Dostupné z: <<http://www.upce.cz/ff/studium/pro-uchazece/bc-programy/Humanitnistudia.pdf>>

UNIVERZITA PARDUBICE [online]. *Humanitní studia*. 2011, [cit. 2011-03-15].
Dostupné z: <<http://ects.upce.cz/plan/2191?lang=cs>>

UNIVERZITA PARDUBICE [online]. *Komunitní studia*. 2011, [cit. 2011-15-3].
Dostupné z: <http://ksv.upce.cz/uchazec.php>

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 38 - Q42. Během svého dosavadního života jste pobýval/a v rodině, kterou tvořili.....	34
Graf č. 80 - Q42. Během svého dosavadního života jste pobýval/a v rodině, kterou tvořili.....	34
Graf č. 2 - Q6. Zamyslete se nad tím, co je <u>pro Vás osobně důležité</u> . Je potřeba především.....	37
Graf č. 44 - Q6. Zamyslete se nad tím, co je <u>pro Vás osobně důležité</u> . Je potřeba především.....	38
Graf č. 32 - Q36. Když se zamyslíte nad tím, co je podle Vašeho názoru důležité <u>pro úspěch v životě</u> , je potřeba především.....	41
Graf č. 74 - Q36. Když se zamyslíte nad tím, co je podle Vašeho názoru důležité <u>pro úspěch v životě</u> , je potřeba především.....	41
Graf č. 10 - Q13. Chcete pracovat v oboru, který nyní studujete?.....	44
Graf č. 52 - Q13. Chcete pracovat v oboru, který nyní studujete?.....	45
Graf č. 20 - Q24. Myslíte si, že díky studiu tohoto oboru dosáhnete jednou nadprůměrné mzdy? Aktuální průměrná mzda v ČR je 23 tisíc Kč.....	46
Graf č. 62 - Q24. Myslíte si, že díky studiu tohoto oboru dosáhnete jednou nadprůměrné mzdy? Aktuální průměrná mzda v ČR je 23 tisíc Kč.	47
Graf č. 8 - Q11. V současné době se v České republice počty uchazečů o vysokoškolské vzdělání neustále zvyšují. Jaká je vaše motivace ke studiu na VŠ?.....	49
Graf č. 50 - Q11. V současné době se v České republice počty uchazečů o vysokoškolské vzdělání neustále zvyšují. Jaká je vaše motivace ke studiu na VŠ?.....	49
Graf č. 15 - Q19. Pracoval/a jste někdy před nástupem na tuto VŠ?.....	51
Graf č. 57 - Q19. Pracoval/a jste někdy před nástupem na tuto VŠ?.....	51

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Dotazník.....	I
Příloha č. 2 – Záznamový arch.....	X
Příloha č. 3 – Seznam grafu CD-ROM.....	XII

Příloha č.1 - Dotazník

”Komparace studijních oborů KS, HS a SA” (dotazníkové šetření k bakalářské práci)

Dobrý den,

jsme studentky 3. ročníku Komunitních studií a pro naše bakalářské práce zpracováváme dotazníkové šetření v rámci FF UPCE. Chtěly bychom Vás poprosit o vyplnění tohoto anonymního dotazníku, který je základním podkladem pro naši práci. Dotazník má 45 otázek, Vaše odpovědi prosím kroužkujte, případně doplňujte do volných řádků v **záznamovém archu**. Pokud není uvedeno jinak, označte vždy pouze jednu odpověď.

Děkujeme.

Erika Bednářová
Anežka Pavlíková

Q1. Jaký je název a ročník Vašeho studijního oboru? (pokud studujete více oborů, uveďte všechny Vámi studované obory)

Název	Ročník

Q2. Odkud / od koho jste se o Vašem (právě studovaném) oboru dozvěděli? (možnost **více** odpovědí)

- a) internet
- b) SŠ
- c) učitelské noviny / časopisy
- d) kamarádi / známí
- e) rodina
- f) jiné (vypište): _____

Q3. Dostali jste se v rámci přijímacího řízení i na jiné obory (popř. VŠ)? (Pokud ano, vypište na jaké)

a) ano, v rámci UPCE, obor/y:

b) ano,

VŠ: _____ Obor/y: _____

VŠ: _____ Obor/y: _____

VŠ: _____ Obor/y: _____

c) ne

Q4. Proč jste si vybrali právě tento obor? Prosím, vypište.

Q5. Kolik hodin týdně obvykle během semestru věnujete:

Pokud se v daný den činnosti nevěnujete, udejte do daného políčka 0.

	Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
Studiu ve škole (semináře, přednášky, cvičení,...)							
Samostudium							
Placenému zaměstnání							
Dobrovolnické činnosti							

Pokud se věnujete se během studia dobrovolnické činnosti, uveďte přesný název organizace, ve které tuto činnost vykonáváte:

Q6. Zamyslete se nad tím, co je pro Vás osobně důležité. Je potřeba především:

(Vyberte **maximálně 3** z níže uvedených vlastností a **seřadte je podle důležitosti**.)

	1. nejdůležitější	2. nejdůležitější	3. nejdůležitější
a) Narodit se v dobré rodině			
b) Mít ostré lokty			
c) Mít vysoké vzdělání			
d) Mít vlivné známé			
e) Učit se stále něco nového			
f) Být sebevědomý			
g) Být optimistou			
h) Umět se postavit proti bezpráví			
i) Chovat se dobře k druhým lidem			
j) Mít hodně peněz			

Q7. Uveďte, prosím, počet Vámi dosažených kreditů za minulý studijní rok (ZS a LS dohromady)

Počet kreditů:

Q8. Kolik povinných předmětů (tzv. „áčkových“) jste si přeložili do dalšího (letošního) roku? Uveďte přesný počet.

Důvod	Počet
Z důvodu nesplnění požadavků / neúspěchu u zkoušky	
Bez pokusu o vykonání zkoušky	

Q9. Žádal/a jste v rámci tohoto studijního oboru o prodloužení studia?

- a) ne a nemám to v úmyslu
- b) ne, ale pokud bude nutné, učiním tak
- c) ano, požádal/a a bylo mi vyhověno
- d) ano, požádal/a, ale nebylo mi vyhověno

Q10. Jste při studiu nějak znevýhodněni? (možnost více odpovědí)

- a) tělesným postižením
- b) psychickými problémy
- c) chronickými nemocemi
- d) jiným způsobem (uveďte): _____
- e) nejsem nijak znevýhodněn/a

Q11. V současné době se v České republice počty uchazečů o vysokoškolské vzdělání neustále zvyšují. Jaká je vaše motivace ke studiu na VŠ?

(Vyberte **jednu odpověď** v každém řádku. Využijte při tom stupnici, kde 1. Rozhodně ano; 2. Spíše ano; 3. Spíše ne; 4. Rozhodně ne)

a. Rozvíjet svoji vzdělanost, znalosti a schopnosti	1	2	3	4
b. Získat možnosti dobré profesionální kariéry	1	2	3	4
c. Získat dobré postavení ve společnosti	1	2	3	4
d. Získat vysokoškolský titul	1	2	3	4
e. Pokračovat v rodinné tradici	1	2	3	4
f. Získat možnost dobře placeného zaměstnání	1	2	3	4
g. Prohloubit zájem o konkrétní obor	1	2	3	4
h. Oddálit praxi, žít studentským životem	1	2	3	4

Q12. Jak jste spokojen/a s kvalitou výuky? (zakroužkujte známku od 1-4, 1 je nejlepší a 4 nejhorší)

1 2 3 4

Q13. Chcete pracovat v oboru, který nyní studujete? (pokud ne, vypište proč)

- a) ano
- b) ne, protože _____

Q14. Pokud by bylo nutné, přestěhoval/a byste se kvůli práci?

- a) ano,
v rámci:

ČR	
Evropy	
celého světa	

- b) ne

Q15. Kde jste bydlel/a při dokončení středoškolského studia? (uveďte přesný název obce)

Q16. Jaké jsou Vaše jazykové schopnosti? (zaškrtněte příslušné kolonky)

Jazyk	Úroveň			
	velmi dobrá (mateřský)	spíše dobrá	spíše špatná	neovládám
a) Angličtina				
b) Francouzština				
c) Němčina				
d) Ruština				
e) Španělština				
f) _____ (jiný – doplňte)				

Q17. Přerušil/a jste někdy studium po ukončení střední školy na dobu nejméně jednoho roku?
(možnost **více** odpovědí)

- ano, přerušil/a jsem studium před nástupem na VŠ
- ano, přerušil/a jsem studium během studia na VŠ
- ano, přerušil/a jsem studium mezi absolvováním prvního stupně studia a vstupem do vyššího stupně (např. přerušeni studia mezi absolvováním bakalářského stupně a vstupem na magisterský program)
- ne, k přerušeni studia nedošlo

Q18. Před nástupem na tuto VŠ jste absolvoval/a:

- SOU s maturitou
- nástavbové studium pro absolventy učebních oborů s maturitou
- SOŠ s maturitou
- čtyřleté gymnázium
- osmileté gymnázium
- VOŠ
- jinou VŠ: _____

Q19. Pracoval/a jste někdy před nástupem na tuto VŠ?

- ano, již jsem pracoval/a (alespoň 1 rok, min. 20h/týdně)
- ano, pracoval/a jsem na zkrácený pracovní úvazek nebo příležitostně (méně než 1 rok nebo méně než 20h/týdně)
- ano, absolvoval/a jsem odbornou stáž/praxi
- ne, nepracoval/a jsem vůbec

Q20. S kým bydlíte během Vašeho školního týdne v průběhu semestru?

- s rodiči
- s partnerem
- s jinými lidmi (kamarádi, spolužáci, známí,...)
- s dětmi
- bydlím sám/sama

Q21. Kde bydlíte?

- kolej
- pronajatý pokoj / byt / dům
- ubytovna
- vlastní byt / dům
- jinde: _____

Q22. Jak jste spokojen/a s Vaším bydlením? (zakroužkujte známku od 1-4, 1 je nejlepší a 4 nejhorší)

1 2 3 4

Q23. Kterou z těchto možností stravování využíváte nejčastěji?

- a) rychlé občerstvení
- b) restaurace
- c) menza
- d) bufet
- e) samostatné stravování (doma / na koleji / na privátu, ...)

Q24. Myslíte si, že díky studiu tohoto oboru dosáhnete jednou nadprůměrné mzdy? Aktuální průměrná mzda v ČR je 23 tisíc Kč.

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

Q25. Jaký měsíční příjem očekáváte 2 roky po nástupu do prvního zaměstnání?

_____ Kč

Q26. Odhadněte prosím průměrnou částku, kterou máte k dispozici na měsíc?

_____ Kč

Q27. Odkud máte tyto peníze k dispozici? (možnost více odpovědí)

- a) vlastní výdělek, chodím do práce / na brigádu
- b) od jiných osob (rodiče, partner, členové rodiny)
- c) sociální stipendium od školy
- d) prospěchové stipendium od školy
- e) ubytovací stipendium od školy
- f) jiné stipendium (nadace apod.)
- g) přídavek na dítě
- h) jiné sociální přídavky
- i) půjčky od bank
- j) jiné úspory (dříve získané)
- k) jiné zdroje (jaké?) : _____

Q28. Máte studentskou půjčku od banky? (u každé odpovědi napište, prosím, proč)

- a) ano, protože _____
- b) ne, protože _____

Q29. Jak často se chodíte bavit? (kluby, diskotéky, bary, hospody, sportovní akce, taneční párty, divadla, koncerty, ...)

- a) několikrát týdně
- b) 1x týdně
- c) 2x až 3x za měsíc
- d) 1x za měsíc
- e) 1x za čtvrt roku
- f) nikam nechodím (přejděte na otázku číslo Q.)

Q30. Kam se chodíte bavit nejčastěji? Uveďte, prosím, 3 nejvíce navštěvovaná místa.

Q31. Jaký hudební styl máte nejraději? (označte max. 3 možnosti)

- a) český rock
- b) zahraniční rock
- c) český pop music
- d) světová pop music
- e) metal
- f) r&b, hip-hop
- g) ska
- h) reggae
- i) world music
- j) elektronická taneční hudba (trance, house, ...)
- k) elektronická taneční hudba (techno, jungle, drum&base, ...)
- l) jiný styl: _____

Q32. Používáte nějakou internetovou sociální síť? (možnost více odpovědí)

- a) Facebook
- b) Twitter
- c) Myspace
- d) Libimseti
- e) Jinou (uveďte): _____
- f) žádnou

Q33. Uveďte prosím u každého z následujících výroků, zda dané jednání je vždy ospravedlnitelné, nebo není nikdy ospravedlnitelné, nebo něco mezi tím.

(Platí, že 1 = takové chování není přijatelné nikdy; a naopak 10 = takové chování je přijatelné vždycky. Vyberte **jednu odpověď** v každém řádku.)

a) Šít na daních, když je příležitost	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
b) Denně užívat alkohol	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
c) Užívat lehké drogy, např. marihuanu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
d) Lhát ve vlastním zájmu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
e) Jako ženatý/vdaná (či jako nesezdaní partneři) mít „vedlejší“ milostný poměr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
f) Přijmout od někoho úplatek za výkon svých povinností	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
g) Domácí násilí	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
h) Potrat	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
i) Ukončit život nevléčitelně nemocného (euthanasie)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
j) Používat nelegální software	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
k) Národnostní či etnická nesnášenlivost	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
l) Řídit auto pod vlivem alkoholu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
m) Netřídit domovní odpad	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
n) Požadovat státní podporu a nemít k ní oprávnění	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
o) Vítězit nad jinými lidmi za každou cenu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Q34. Jste Vy sám/sama nějakého náboženského vyznání?

a) ano

Římskokatolické	
Českobratrská církev evangelická	
Pravoslavná církev	
Judaismus	
Islám	
Buddhismus	
Hinduismus	
Jiné náboženství (uveďte) :	

b) ne

c) nechci uvést

Q35. Jsou Vaši rodiče náboženského vyznání?

a) ano

b) ne

c) nechci uvést

Q36. Když se zamyslíte nad tím, co je podle Vašeho názoru důležité pro úspěch v životě, je potřeba především.... (Vyberte maximálně 3 z níže uvedených vlastností a seřad'te je podle důležitosti.)

	1. nejdůležitější	2. nejdůležitější	3. nejdůležitější
a) Narodit se v dobré rodině			
b) Mít ostré lokty			
c) Mít vysoké vzdělání			
d) Mít vlivné známé			
e) Učít se stále něco nového			
f) Být sebevědomý			
g) Být optimistou			
h) Umět se postavit proti bezpráví			
i) Chovat se dobře k druhým lidem			
j) Mít hodně peněz			

Q37. Jste muž nebo žena?

a) žena

b) muž

Q38. Jaký je Váš věk?

Q39. Narodil/a jste se v České republice? (pokud ne, vypište kde)

a) ano

b) jinde: _____

Q40. Kolik máte sourozenců?

Počet:	
--------	--

Q41. Máte děti?

- a) počet dětí: _____ věk nejmladšího dítěte: _____ b) ne

Q42. Během svého dosavadního života jste pobýval/a v rodině, kterou tvořili:

- a) po celou dobu oba vlastní rodiče
 b) po většinu této doby oba vlastní rodiče
 c) po většinu doby či stále oba rodiči, z nich byl ale jen jeden vlastní
 d) převážně jen jeden z rodičů
 e) převážně či po celou dobu bez rodičů
 f) jiná situace, jaká: _____

Q43. Jakého nejvyššího vzdělání dosáhli Vaši rodiče?

Dosažené vzdělání	Matka	Otec
a) ZŠ, vyučen		
b) SŠ s maturitou		
c) Nástavbové studium, konzervatoř		
d) Vyšší odborné		
e) Vysokoškolské		
f) Postgraduální		
g) Nevím		

Q44. Jaké je současné či poslední povolání Vaší matky a Vašeho otce? (uved'te pouze jednu možnost)

Povolání	Matka	Otec
a) Zákodárci, vedoucí či řídicí pracovníci		
b) Vědečtí pracovníci		
c) Techničtí pracovníci		
d) Podnikatelé		
e) Zdravotničtí pracovníci		
f) Pedagogičtí pracovníci		
g) Nižší administrativní pracovníci		
h) Provozní pracovníci ve službách a obchodě		
i) Kvalifikovaní dělníci v zemědělství a obchodě		
j) Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci		
k) Opraváři		
l) Obsluha strojů a zařízení		
m) Pomocní nekvalifikovaní pracovníci		
n) Příslušníci armády		
o) Nevím, není mi známo		

Q45. Můžete prosím odhadnout, jaký byl v posledním měsíci celkový čistý příjem peněz v rodině, v níž žijete?

(Odhadněte částku co nejpřesněji, alespoň v rozmezí jednoho tisíce korun)

_____Kč

Děkujeme za Vaši ochotu a čas

Příloha č. 2 – Záznamový arch

Q1.	Název	Ročník

Q2. a) b) c) d) e) f) jiné: _____

Q3. a) v rámci UPCE, obor/y: _____

b) VŠ: _____ Obor/y: _____

VŠ: _____ Obor/y: _____

VŠ: _____ Obor/y: _____

c) ne

Q4. _____

Q5.	Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
Studiu ve škole (semináře, přednášky, cvičení,...)							
Samostudium							
Placenému zaměstnání							
Dobrovolnické činnosti							

Dobrovolnic
ká
organizace: _

Q6. 1. nejdůležitější: _____ 2. nejdůležitější: _____ 3. nejdůležitější: _____

Q7. Počet kreditů: _____

Q8.	Důvod	Počet
	Z důvodu nesplnění požadavků / neúspěchu u zkoušky	
	Bez pokusu o vykonání zkoušky	

Q9. a) b) c) d) Q10. a) b) c) d) jiné: _____ e)

Q11. a) ___ b) ___ c) ___ d) ___ e) ___ f) ___ g) ___ h) ___

Q12. 1 2 3 4 Q13. a) b) _____

Q14. a) _____ b)

Q15. _____

Q16. Jazyk	Úroveň			
	velmi dobrá (mateřský)	spíše dobrá	spíše špatná	neovládám
a) Angličtina				
b) Francouzština				
c) Němčina				
d) Ruština				
e) Španělština				
f) _____ (jiný – doplňte)				

Q17. a) b) c) d) Q18. a) b) c) d) e) f) g) _____

Q19. a) b) c) d) Q20. a) b) c) d) e)

Q21. a) b) c) d) e) _____ Q22. 1 2 3 4

Q23. a) b) c) d) e) Q24. a) b) c) d)

Q25. _____ Kč Q26. _____ Kč

Q27. a) b) c) d) e) f) g) h) i) j) k) _____

Q28. a) _____ b) _____

Q29. a) b) c) d) e) f) Q30. _____

Q31. a) b) c) d) e) f) g) h) i) j) k) l) _____

Q32. a) b) c) d) e) _____ f)

Q33. a) ___ b) ___ c) ___ d) ___ e) ___ f) ___ g) ___ h) ___ i) ___ j) ___ k) ___ l) ___ m) ___ n) ___ o) ___

Q34. a) _____ b) c) Q35. a) b) c)

Q36. 1. nejdůležitější: ___ 2. nejdůležitější: ___ 3. nejdůležitější: ___

Q37. a) b) Q38. _____ let

Q39. a) b) _____ Q40. počet sourozenců: _____

Q41. a) počet _____ jejich věk: _____ b) Q42. a) b) c) d) e) f)

Q43. matka: _____ otec: _____ Q44. matka: _____ otec: _____

Q45. _____ Kč

Příloha č. 3 - Seznam grafů CD-ROM

1. Komunitní studia

Graf č. 0 - Q2. Odkud / od koho jste se o Vašem (právě studovaném) oboru dozvěděli?

Graf č. 1 - Q3. Dostali jste se v rámci přijímacího řízení i na jiné obory (popř. VŠ)?

Graf č. 2 - Q6. Zamyslete se nad tím, co je pro Vás osobně důležité. Je potřeba především:

Graf č. 3 - Q7. Uveďte, prosím, počet Vámi dosažených kreditů za minulý studijní rok (ZS a LS dohromady)

Graf č. 4 - Q8. Kolik povinných předmětů jste si přeložili do dalšího (letošního) roku z důvodu nesplnění požadavků?

Graf č. 5 - Q8. Kolik povinných předmětů jste si přeložili do dalšího (letošního) roku bez pokusu o vykonání zkoušky

Graf č. 6 - Q9. Žádal/a jste v rámci tohoto studijního oboru o prodloužení studia?

Graf č. 7 - Q10. Jste při studiu nějak znevýhodněni?

Graf č. 8 - Q11. V současné době se v České republice počty uchazečů o vysokoškolské vzdělání neustále zvyšují. Jaká je vaše motivace ke studiu na VŠ?

Graf č. 9 - Q12. Jak jste spokojen/a s kvalitou výuky?

Graf č. 10 - Q13. Chcete pracovat v oboru, který nyní studujete?

Graf č. 11 - Q14. Pokud by bylo nutné, přestěhoval/a byste se kvůli práci?

Graf č. 12 - Q16. Jaké jsou Vaše jazykové schopnosti?

Graf č. 13 - **Q17. Přerušil/a jste někdy studium po ukončení střední školy na dobu nejméně jednoho roku?**

Graf č. 14 - Q18. Před nástupem na tuto VŠ jste absolvoval/a:

Graf č. 15 - Q19. Pracoval/a jste někdy před nástupem na tuto VŠ?

Graf č. 16 - Q20. S kým bydlíte během Vašeho školního týdne v průběhu semestru?

Graf č. 17 - Q21. Kde bydlíte?

Graf č. 18 - Q22. Jak jste spokojen/a s Vaším bydlením?

Graf č. 19 - Q23. Kterou z těchto možností stravování využíváte nejčastěji?

Graf č. 20 - **Q24. Myslíte si, že díky studiu tohoto oboru dosáhnete jednou nadprůměrné mzdy? Aktuální průměrná mzda v ČR je 23 tisíc Kč.**

Graf č. 21 - Q25. Jaký měsíční příjem očekáváte 2 roky po nástupu do prvního zaměstnání?

Graf č. 22 - Q26. Odhadněte prosím průměrnou částku, kterou máte k dispozici na měsíc?

Graf č. 23 - Q27. Odkud máte tyto peníze k dispozici?

Graf č. 24 - Q28. Máte studentskou půjčku od banky?

Graf č. 25 - **Q29. Jak často se chodíte bavit?**

Graf č. 26 - Q30. Kam se chodíte bavit nejčastěji?

Graf č. 27 - Q31. Jaký hudební styl máte nejraději?

Graf č. 28 - Q32. Používáte nějakou internetovou sociální síť?

- Graf č. 29** - Q33. Uved'te prosím u každého z následujících výroků, zda dané jednání je vždy ospravedlnitelné, nebo není nikdy ospravedlnitelné, nebo něco mezi tím.
- Graf č. 30** - Q34. Jste Vy sám/sama nějakého náboženského vyznání?
- Graf č. 31** - Q35. Jsou Vaši rodiče náboženského vyznání?
- Graf č. 32** - Q36. Když se zamyslíte nad tím, co je podle Vašeho názoru důležité pro úspěch v životě, je potřeba především:
- Graf č. 33** - Q37. Jste muž nebo žena?
- Graf č. 34** - Q38. Jaký je Váš věk?
- Graf č. 35** - Q39. Narodil/a jste se v České republice?
- Graf č. 36** - Q40. Kolik máte sourozenců?
- Graf č. 37** - Q41. Máte děti?
- Graf č. 38** - Q42. Během svého dosavadního života jste pobýval/a v rodině, kterou tvořili:
- Graf č. 39** - Q43. Jakého nejvyššího vzdělání dosáhli Vaši rodiče?
- Graf č. 40** - Q44. Jaké je současné či poslední povolání Vaší matky a Vašeho otce?
- Graf č. 41** - Q45. Můžete prosím odhadnout, jaký byl v posledním měsíci celkový čistý příjem peněz v rodině, v níž žijete?

2. Humanitní studia

- Graf č. 42** - Q2. Odkud / od koho jste se o Vašem (právě studovaném) oboru dozvěděli?
- Graf č. 43** - Q3. Dostali jste se v rámci přijímacího řízení i na jiné obory (popř. VŠ)?
- Graf č. 44** - Q6. Zamyslete se nad tím, co je pro Vás osobně důležité. Je potřeba především:
- Graf č. 45** - Q7. Uved'te, prosím, počet Vámi dosažených kreditů za minulý studijní rok (ZS a LS dohromady)
- Graf č. 46** - Q8. Kolik povinných předmětů jste si přeložili do dalšího (letošního) roku z důvodu nesplnění požadavků?
- Graf č. 47** - Q8. Kolik povinných předmětů jste si přeložili do dalšího (letošního) roku bez pokusu o vykonání zkoušky
- Graf č. 48** - Q9. Žádal/a jste v rámci tohoto studijního oboru o prodloužení studia?
- Graf č. 49** - Q10. Jste při studiu nějak znevýhodněni?
- Graf č. 50** - Q11. V současné době se v České republice počty uchazečů o vysokoškolské vzdělání neustále zvyšují. Jaká je vaše motivace ke studiu na VŠ?
- Graf č. 51** - Q12. Jak jste spokojen/a s kvalitou výuky?
- Graf č. 52** - Q13. Chcete pracovat v oboru, který nyní studujete?
- Graf č. 53** - Q14. Pokud by bylo nutné, přestěhoval/a byste se kvůli práci?
- Graf č. 54** - Q16. Jaké jsou Vaše jazykové schopnosti?
- Graf č. 55** - Q17. **Přerušil/a jste někdy studium po ukončení střední školy na dobu nejméně jednoho roku?**
- Graf č. 56** - Q18. **Před nástupem na tuto VŠ jste absolvoval/a:**
- Graf č. 57** - Q19. Pracoval/a jste někdy před nástupem na tuto VŠ?
- Graf č. 58** - Q20. S kým bydlíte během Vašeho školního týdne v průběhu semestru?
- Graf č. 59** - Q21. Kde bydlíte?

Graf č. 60 - Q22. Jak jste spokojen/a s Vaším bydlením?

Graf č. 61 - Q23. Kterou z těchto možností stravování využíváte nejčastěji?

Graf č. 62 - **Q24. Myslíte si, že díky studiu tohoto oboru dosáhnete jednou nadprůměrné mzdy? Aktuální průměrná mzda v ČR je 23 tisíc Kč.**

Graf č. 63 - Q25. Jaký měsíční příjem očekáváte 2 roky po nástupu do prvního zaměstnání?

Graf č. 64 - Q26. Odhadněte prosím průměrnou částku, kterou máte k dispozici na měsíc?

Graf č. 65 - Q27. Odkud máte tyto peníze k dispozici?

Graf č. 66 - Q28. Máte studentskou půjčku od banky?

Graf č. 67 - **Q29. Jak často se chodíte bavit?**

Graf č. 68 - Q30. Kam se chodíte bavit nejčastěji?

Graf č. 69 - Q31. Jaký hudební styl máte nejraději?

Graf č. 70 - Q32. Používáte nějakou internetovou sociální síť?

Graf č. 71 - Q33. Uveďte prosím u každého z následujících výroků, zda dané jednání je vždy ospravedlnitelné, nebo není nikdy ospravedlnitelné, nebo něco mezi tím.

Graf č. 72 - Q34. Jste Vy sám/sama nějakého náboženského vyznání?

Graf č. 73 - Q35. Jsou Vaši rodiče náboženského vyznání?

Graf č. 74 - Q36. Když se zamyslíte nad tím, co je podle Vašeho názoru důležité pro úspěch v životě, je potřeba především:

Graf č. 75 - Q37. Jste muž nebo žena?

Graf č. 76 - Q38. Jaký je Váš věk?

Graf č. 77 - Q39. Narodil/a jste se v České republice?

Graf č. 77 - Q40. Kolik máte sourozenců?

Graf č. 79 - Q41. Máte děti?

Graf č. 80 - Q42. Během svého dosavadního života jste pobýval/a v rodině, kterou tvořili:

Graf č. 81 - Q43. Jakého nejvyššího vzdělání dosáhli Vaši rodiče?

Graf č. 82 - Q44. Jaké je současné či poslední povolání Vaší matky a Vašeho otce?

Graf č. 83 - Q45. Můžete prosím odhadnout, jaký byl v posledním měsíci celkový čistý příjem peněz v rodině, v níž žijete?